

Mirjami Nummi

”ONKS SE NYT SUN HUOLI?”
Huolenpito poikien ystävyys-suhteissa somedraaman
silmin

Yhteiskuntatieteiden tiedekunta

Pro gradu -tutkielma

Huhtikuu 2020

TIIVISTELMÄ

NUMMI MIRJAMI:

"Onks se nyt sun huoli?" Huolenpito poikien ystävyysuhteissa somedraaman silmin

Pro gradu -tutkielma

Tampereen yliopisto

Nuorisotyön ja nuorisotutkimuksen maisteriohjelma

Huhtikuu 2020

Tämä pro gradu -tutkielma käsittelee huolenpitoa ja maskuliinisuutta. Tutkimuksen tavoitteena on selvittää, miten huolenpito näkyy poikien ystävyysuhteissa fiktiivisessä populaarikulttuurin tuotteessa.

Teoreettisena viitekehystenä ovat kriittinen maskuliinisuuden tutkimus sekä välittämisen orientaation ja välittävän maskuliinisuuden teoriat. Tutkimus paikantuu lisäksi feministiseen mediatutkimukseen ja pyrkii noudattamaan sukupuolivastuullista tutkimusta. Tutkimus esittelee maskuliinisuuden hegemonian teoriaa, mutta keskittyy analyysissa maskuliinisuuden normeihin ja ideaaleihin.

Tutkimuksen tavoitteena on selvittää, miten huolenpito näkyy poikien ystävyysuhteissa. Tutkimus kysyy, miten huolenpitoa osoitetaan ja miten huolenpidon vastaanottajat reagoivat siihen. Lisäksi tutkimus pyrkii selvittämään, miten maskuliinisuuden ideaaleja uusinnetaan tai vastustetaan huolenpidon kautta. Tutkimuksen laajempänä tavoitteena on luoda uutta tutkimusta vähemmän tutkitusta näkökulmasta maskuliinisuuden tutkimuksessa ja pyrkiä samalla monipuolistamaan maskuliinisuuskäsityksiä.

Aineistona on noin 200 litteroitua kohtausta Instagramissa julkaistusta Goals-draamasarjasta. Aineistoa analysoitiin temaattisen analyysimenetelmän avulla. Tarkempaan analyysiin valittiin huolenpidon teema, ja analyysi toteutettiin aineistopohjaista analyysitapaa sekä lähiluvun tekniikkaa käyttäen.

Analyysin perusteella tulkittavissa on neljä keskeistä tulosta. Ensimmäinen on huolenpidon näkyminen poikien ystävyysuhteissa. Toinen tulos on, että maskuliinisuuden ideaaleja vastustetaan huolenpitoa osoittamalla ja reagoimalla myönteisesti huolenpitoon. Kolmantena tuloksena on, että reaktiot huolenpitoon ovat usein kielteisiä, ja niiden kautta toistetaan maskuliinisuuden ideaaleja, kuten pärjäämistä ja itsenäisyyttä. Neljäs tulos on, että välittämisen orientaatio vaihtelee poikien kesken, eri tilanteissa. Lisäksi välittämisen orientaation vahvuus vaihteli pojilla. Myös reaktiot huolenpitoon vaihtelivat tilannekohtaisesti.

Tutkimus osoittaa, että Goalsin poikien ystävyysuhteissa näkyvät maskuliinisuuden ideaalit, mutta myös huolenpito. Välittämisen orientaatio vaihtelee eri tilanteissa sekä poikien kesken. Huolenpitoon reagoidaan useimmiten negatiivisesti maskuliinisuuden ideaalien mukaisesti esimerkiksi korostamalla pärjäämistä, itsenäisyyttä ja riippumattomuutta.

Avainsanat: huolenpito, maskuliinisuuden ideaalit, välittämisen orientaatio, somedraama, pojat, ystävyysuhteet

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck –ohjelmalla.

Sisällys

1. Johdanto	1
2. Maskuliinisuuden teoriaa ja tutkimusta	4
2.1 Kriittinen maskuliinisuuden tutkimus	4
2.1.1 Sukupuoli	6
2.1.2 Hegemoninen maskuliinisuus	7
2.2 Maskuliinisuuksien ideaalit ja niiden vastustaminen	9
2.3 Ystävyyssuhteet ja huolenpito maskuliinisuuden tutkimuksessa	13
2.4 Maskuliinisuuden representaatiot mediassa	17
2.5 Tutkimuskysymykset	18
3. Aineiston kokoaminen ja analyysimenetelmät	20
3.1 Tutkimusaineiston kuvaus – some-draama Goals	20
3.2 Aineiston kokoamisesta	22
3.3 Analyysimenetelmä	24
3.4 Tutkimuksen etiikkaa	25
4 Analyysi	28
4.1 Ystävyyssuhteet poikien välillä	28
4.2 Huolenpito poikien välillä	30
4.3 Myönteiset reaktiot huolenpitoon	37
4.4 Kielteiset reaktiot huolenpitoon	41
4.5 Pärjäämisen korostaminen	46
5. Johtopäätökset	51
5.1 Analyysin tulokset	51
5.2 Tutkimuksen merkityksestä ja jatkotutkimuksesta	55
LÄHTEET	57

1. Johdanto

Sosiaalisen median ilmiöt ovat kiinnostaneet minua koko opiskeluvuosi ajani ajan. Ajatukseni on ollut, että nuoria ja mediaa pitäisi tutkia enemmän, sillä median kulutustottumukset muuttuvat nopeasti; esimerkiksi lineaarisen television katselu vähenee ja sosiaalisen median merkitys kasvaa yhä keskeisemmäksi osaksi nuorten arkea. Harjoittelussani Mediakasvatusseuralla kesällä 2019 pääsin tutkimaan sosiaaliseen mediaan tuotettua fiktiota eli somedraamaa. Somedraama Goalsista sain vinkin Tampereen yliopiston tutkijalta Kirsi Pauliina Kalliolta. Goals vaikutti mielenkiintoiselta sosiaalisen median ilmiöltä ja kiinnostuin sen mahdollisuuksista tutkimusaineistona.

Goals on Yleisradion tuottama sosiaalisen median draamasarja, joka on käsikirjoitettu ja julkaistu suoraan Instagramin tarinoissa. Se on nuorille suunnattu ja siinä näyttelee kahdeksan tamperelaista nuorta (Yle 2018). Goals sai parhaan mobiiliprojektin palkinnon Copenhagen Web Festillä vuonna 2019 (Yle 2019a). Lisäksi se sai Prix Italia radio- ja televisioalan festivaalilla pääpalkinnon verkkoviihde-sarjasta (Yle 2019b). Tunnustukset kertovat paitsi, että sarja on tehty onnistuneesti, myös että kyseessä on kiinnostava uudenlainen konsepti. Lisäksi Instagram on ajankohtainen ja yksi suosituimmista nuorten käyttämistä sosiaalisen median palveluista. Ebrandin (2019) kyselyn mukaan vuonna 2019 Instagramia käytti noin 80 prosenttia 13–29-vuotiaista.

Liitin maskuliinisuuden tutkimuksen keskeiseksi osaksi tutkimustani oman kiinnostukseni kautta. Olin seurannut jonkin verran viime vuosina lisääntyneitä keskusteluita maskuliinisuuden moninaistumisesta ja maskuliinisuuteen liitettyistä ilmiöistä, kuten toksisesta maskuliinisuudesta sekä mediassa että arjessa. Vaikka maskuliinisuus on selkeästi muutoksessa, tarvetta on maskuliinisuuden ideaalien laajentamiselle (myös Peltola 2020). Perehdyttyäni maskuliinisuuden tutkimukseen, huomasin toistuvana sen, ettei poikia ja miehiä ole tarkasteltu tarpeeksi sukupuolen näkökulmasta, toisin kuin tyttöjä ja naisia. Lisäksi huolipuhetta ja niin sanottua kurjuustutkimusta on paljon suhteessa huolenpidon ja välittämisen

näkökulmaan. Päädyin lopulta rajaamaan näkökulmani huolenpitoon sen noustua esiin aineistostani.

Näkökulmani kumpuaa havainnosta, että miehistä on tehty paljon yksipuolista, samoja teemoja käsittelevää tutkimusta. Usein kohteena ovat olleet väkivalta, valta, status ja hierarkiat, joskin myös välittäminen on joissakin tutkimuksissa liitetty näihin teemoihin (esim. Manninen 2010; Huuki 2010). Kriittisen miestutkimuksen kohteita ovat olleet usein myös seksi ja seksuaalisuus, urheilu, työelämä sekä armeija ja muut perinteistä maskuliinisuutta uusintavat instituutiot (esim. McKay, Messner & Sabo 2000; Ojajärvi 2015). Miehiä ja poikia on tutkittu usein kvantitatiivisin, naisia ja tyttöjä kvalitatiivisin menetelmin (Way 1997, 714). Hyvin usein poikia ja miehiä on tutkittu ryhmän tai toiminnan kautta (esim. Helanko 1953; Hoikkala 1996). Lisäksi poikien ja miesten keskinäisestä huolenpidosta ja välittämisestä on vain vähän tutkimusta, ja monet niistä ovat tutkimusta perheen tai parisuhteen näkökulmasta (Virtanen 2018b, 241). Etenkin läheisiä ystävyys-suhteita tulisi tutkia enemmän (Huuki 2010, 16), ja tunteet ottaa useammin tutkimuksen keskiöön (Pirkanen & Eerola 2018). Paikkaan siis tutkimuksellani yhtä aukkoa maskuliinisuuden tutkimuksessa ja tuon esiin vähemmän tutkitun näkökulman kriittiseen maskuliinisuuden tutkimukseen.

Huolipuhe miehistä kumpuaa usein tilastoissa näkyvistä sukupuolten välisistä eroista hyvinvoinnissa. Niissä näkyvät esimerkiksi miesten matalampi elinajanodote ja miehillä huomattavasti naisia korkeampi riski itsemurhaan, tapaturmiin, rikoksiin, marginalisoitumiseen ja syrjäytymiseen (Tilastokeskus 2018). Julkunen (2012, 40) mukaan ongelmat miehillä vaikuttavat usein myös muihin, eli mies, jolla on ongelmia, tuottaa niitä esimerkiksi lähipiirilleen ja yhteiskunnalle. Samaan aikaan huolipuheen toistaminen tutkimuksessa korostaa diskurssia, joka liittyy maskuliinisuuteen ensisijaisesti ongelmia. (Julkunen 2012, 39-41.)

Tutkimuksessani haluan poiketa tästä huolipuheesta. Tuon esiin poikien ystävyys-suhteita ja keskinäistä huolenpitoa niissä, en ulkopuolista huolta heistä. Tavoitteenani on tehdä näkyväksi maskuliinisuuden moninaisuutta. Poikien keskinäisten ja yksilöllisten erojen esiin tuominen sekä “hyväksytyjen” maskuliinisuuksien laajentaminen on katsottu tasa-arvon seuraavaksi painopisteeksi (Julkunen 2012, 41).

Tutkimukseni etenee niin, että luvussa kaksi käsittelen tutkimukseni teoreettista viitekehystä eli kriittistä maskuliinisuuden tutkimusta. Tarkastelen erityisesti maskuliinisuuden normeja ja representaatioita sekä avaan sukupuolen käsitettä. Lisäksi käyn läpi aiempaa tutkimusta maskuliinisuuteen, välittämiseen ja ystävyyssuhteisiin liittyen. Tässä luvussa esittelen myös tutkimuskysymykset.

Kolmannessa luvussa esittelen tutkimusaineiston ja aineiston analyysimenetelmän. Kuvaan sarjan henkilöitä ja heidän suhteitaan sekä pohdin tutkimukseni eettisiä ongelmia. Luku neljä on tutkimukseni analyysi. Käsittelen huolenpidon osoittamista poikien ystävyyssuhteissa sekä vastaanottajien myönteisiä ja kielteisiä reaktioita peilaten niitä maskuliinisuuden teoriaan. Viidennessä ja viimeisessä luvussa käyn läpi tutkimukseni keskeiset tulokset ja teen johtopäätökset analyysin pohjalta. Lopuksi pohdin, mitä tutkimukseni tuo maskuliinisuuden tutkimuksen kentälle ja millaista tutkimusta tarvitaan tulevaisuudessa.

2. Maskuliinisuuden teoriaa ja tutkimusta

2.1 Kriittinen maskuliinisuuden tutkimus

Poikia ei ole tutkittu yhtä paljon sukupuolen näkökulmasta kuin tyttöjä. Tutkimuksia työistä erityisesti sukupuolen näkökulmasta ovat muun muassa Letit liehumaan: tyttökuultuuri murroksessa (Näre & Lähteenmaa 1992), Tulkintoja työistä (Aaltonen & Honkatukia 2002) ja Entäs tytöt? Johdatus työtutkimukseen (Ojanen & Mulari & Aaltonen 2011). Poikia ja miehiä on kyllä tutkittu, mutta sukupuoli on näkynyt useimmiten taustamuuttujana (Huuki & Kivijärvi & Lunabba 2018, 10). 2010-luvulla on kuitenkin alettu yhä enemmän tekemään maskuliinisuuden tutkimusta (Huuki 2010, Peltola 2020). Poikatutkimus-kokoelma (toim. Huuki et al. 2018) oli ensimmäinen katsaus suomalaiseen poikatutkimukseen.

Tutkimukseni teoreettisena viitekehystenä on maskuliinisuuden tutkimus, jossa asemoidun kriittisen maskuliinisuuden teoriaperinteeseen. Käsittelen muun muassa Raewyn Connellin (1995), Arto Jokisen (2012) ja Jeff Hearnin (2004) käsityksiä maskuliinisuudesta. Toinen tärkeä viitekehys johon tutkimukseni pohjautuu, koostuu Karla Elliottin (2016) välittävän maskuliinisuuden, Carol Gilliganin (1982) välittävän orientaation sekä Andersonin (Anderson & McCormack 2018) inklusiivisen maskuliinisuuden teoriasta. Ne antavat välittämisen ja huolenpidon näkökulman maskuliinisuuteen.

Kriittinen maskuliinisuuden tutkimus pohjautuu feministiseen teoriaan. Sen tavoitteena on laajentaa tapoja olla mies, tuottaa uusia tapoja olla mies, puhua laajemmin maskuliinisuudesta ja siten vaikuttaa maskuliinisuuden kulttuurisiin odotuksiin (Jokinen 2010; 1999, 8). Kriittinen maskuliinisuustutkimus tekee näkyväksi sukupuolen merkityksiä ja sitä, miten yhteiskunta vaikuttaa miehiin ja toisinpäin (Jokinen & Ahlbäck & Kinnarinen 2012, 171). Maskuliinisuuden tutkimuksen kriittisyys kohdistuu Hearnin (2004, 50–51) mukaan mieheen sukupuolikategoriana, perinteisen miestutkimuksen valtakäsitykseen sekä hegemonisen maskuliinisuuden diskurssiin. Kriittinen maskuliinisuustutkimus käsittelee miestä sukupuolena, ja tutkimusta tekevät sekä naiset että miehet, sekä yhdessä että erikseen (mt.).

Suomalainen kriittinen miestutkimus sai Jokisen ja kumppanien (2012, 177) mukaan alkunsa Hearnin käsitteestä “Critical Studies on Men and Masculinities”, jonka Jorma Hänninen lanseerasi suomeksi vuonna 1992. Kriittiseen maskuliinisuuden tutkimukseen, jota kutsuttiin silloin kriittiseksi miestutkimukseksi, liittyi feministinen tutkimustapa, miesten emansipaatio ja uusien miehiä koskevien puhetapojen kehittäminen (mt.). Nykyinen niin sanottu maskuliinisuuden tutkimuksen kolmas aalto kehittyi 1990-luvulla ja 2000-luvulla. Se korostaa ristiriitaisia, tilannesidonnaisia ja monipuolisia maskuliinisuuksia. Kolmannen aallon myötä myös populaarikulttuurin tutkimus valtasi alaa maskuliinisuuden tutkimuksessa. (Jokinen & Ahlbäck & Kinnarinen 2012, 178.)

Arthur Brittan (1989) on muokannut maskuliinisuuden käsitettä kohti keskustelua yhä monipuolisemmista maskuliinisuuksista, jotka vaihtelevat myös tietyn kulttuurisen ryhmän sisällä (myös Connell 1995, 77). Maskuliinisuutta ei pidetä universaalina, vaan isompana määränä erilaisia vastauksia kysymykseen “miten olla mies”. Se siis pyritään ymmärtämään moninaisten maskuliinisuuksien kautta. Maskuliinisuus syntyy kulttuuris-sosiaalisena performanssina muun muassa arvojen, asenteiden ja esimerkiksi puhetyylin kautta.

Homososiaalisuus on miehisen toveruuden, yhteenkuuluvuuden ja ystävyyden korostamista, jolla on sekä positiivisia että negatiivisia vaikutuksia. Homososiaalisuus saa negatiivisia piirteitä, kun siihen yhdistyy hierarkkisuus, aggressiivisuus, pakonomainen kilpailullisuus ja eriarvoisuus. (Jokinen 2000, 222–223.) Hoikkala (1996, 365) käyttää homososiaalisuuden sijaan käsitettä kaverisosiaalisuus, mutta kuten Jokinen (2000, 222) kritisoi, hän ei pohdi ilmiön negatiivisia piirteitä ollenkaan. Jokinen (2003, 15) siteeraa Michael Kimmeliä (1996, 7), jonka mukaan miehet arvioivat itseään ja toisiaan ensisijaisesti muiden miesten kautta, ja maskuliinisuus onkin usein homososiaalista esitystä muille miehille. Jokinen (2003, 16) ottaa esiin Kimmelin (1996, 6) ajatuksen, jonka mukaan vallankäyttö ei ole niinkään miesten halua alistaa, vaan pelkoa tulla alistetuksi. Homososiaalisuus korostaa miesten keskinäisiä ryhmiä jättäen pohdinnan ulkopuolelle miesten intiimit ystävyysuhteet sekä ystävyysuhteet ja yhteenkuuluvuuden muiden sukupuolten kanssa.

2.1.1 Sukupuoli

Perustan käsitykseni sukupuolesta konstruktionistiseen sukupuolikäsitykseen. Sen mukaan sukupuolta rakennetaan, uusinnetaan ja tuotetaan jatkuvasti. Siinä sukupuoli on ikään kuin tuote, joka syntyy sosiaalisissa käytännöissä kuten luokittelussa ja nimeämisissä. Sitä ei nähdä niinkään tiettyinä yhdistelminä fysiologisia ominaisuuksia. Konstruktionistisessa käsityksessä sukupuolia ei nähdä kaksinapaisena kokonaisuutena, eikä myöskään toisiaan täydentävinä, vaan otetaan huomioon monenlaiset sukupuolet ja seksuaalisuuden muodot. (Puustinen et al. 2006, 19-20.)

Konstruktionistisen sukupuolikäsityksen perustana ovat Judith Butlerin ajatukset sukupuolesta. Sukupuolen käsitän Butlerin (1999) tapaan konstruktiona ja tekemisenä. Jagger (2008) on teoksessaan avannut Butlerin teoriaa sukupuolen performatiivisuudesta. Butlerin mukaan sukupuoli (gender) on kulttuurinen konstruktio, eikä näin ollen sisällä mitään “luonnollista” tai valmista. Hän ei myöskään erittele sosiaalista ja biologista sukupuolta, vaan käsittää sukupuoli-identiteetin monimutkaiseksi, kulttuurin luomaksi performatiiviksi. Sukupuolen esittäminen on sosiaalinen performanssi, jossa vuorovaikutuksessa toisten kanssa toistetaan kulttuurisesti tuotettuja merkityksiä. (Jagger 2008, 26.)

Maskuliinisuuden tutkimus perustui alussa sukupuolirooliteorialle, joka painottui sukupuolten biologisiin eroihin ja asetti ne toistensa vastinpareiksi. Sukupuolten eroja ja käyttäytymistä on myös selitetty vartaloiden “luonnollisilla” ja muuttumattomilla eroilla. (Connell 1995, 21, 45.) Kriittisessä tutkimuksessa miehiä ja maskuliinisuutta ei käsitellä pelkästään biologisen miessukupuolen tai miesvartalon kautta.

Uusimmassa maskuliinisuuden tutkimuksessa on ajateltu hedelmällisempänä lähtökohtana keskittyä kysymykseen “mitä miehet tekevät”, eikä niinkään “mitä miehet ovat”. (Haywood & Mac an Ghail 2003, 15.) Tällöin tarkastelu ei päädy yleistämään yhden sukupuolen yhteneviä ominaisuuksia. Kuten tämän luvun alussa mainitsin, sukupuolen näkökulmasta miehistä ei ole yhtä paljon tutkimusta kuin naisista. Nainen ja sukupuoli nivoutuvat usein yhteen sukupuolesta

puhuttaessa. Sukupuolen ei nähdä määrittävän samalla tavoin miestä, vaan mies on yhtä aikaa “kaikki sukupuolet”. (Haywood & Mac an Ghail 2003, 103.) Miehistä on puhuttu jopa yhteiskuntatieteellisen tutkimuksen “näkyttömänä sukupuolena” juuri tämän tutkimuksen puutteen takia (Jokinen & Ahlbäck & Kinnarinen 2012, 171).

Butlerin (1999) mukaan media on mukana sukupuolen tekemisessä ja esittämisessä sekä sukupuoliroolien ylläpitämisessä. De Lauretis ja kumppanit (2004, 38) kutsuu sukupuolien teknologiaksi sitä, miten käsitystä eri sukupuolista juurrutetaan ihmisiin prosessimaisesti ja historiallisesti eri instituutioiden, muun muassa median kautta.

2.1.2 Hegemoninen maskuliinisuus

Kriittisen maskuliinisuuden tutkimuksen keskeisimpiä käsitteitä on maskuliinisuuden hegemonia. Sen esittelivät Raewyn Connell, Tim Carrigan ja John Lee artikkelissaan vuonna 1985. Vaikka teoria onkin saanut paljon kritiikkiä ja sitä on kehitetty ilmestymisensä jälkeen, suurin osa kriittisen miestutkimuksen teoriasta on keskittynyt tämän määritelmän ympärille. (Jokinen 2003.) Pyrin tuomaan esille myös hegemonisen maskuliinisuuden kritiikkiä, ja painotankin tutkimuksessani Hearnin (2004) sekä Jokisen (2003) tulkintoja (hegemonisesta) maskuliinisuudesta. Vaikka lähdän liikkeelle hegemonisesta maskuliinisuudesta määritellesäni maskuliinisuutta, keskityn tutkimusanalyysissäni pääasiassa maskuliinisuuden ideaaleihin ja vallitseviin miehen malleihin.

Connell (1995, 76-79) on kehittänyt hegemonisen maskuliinisuuden käsitettä ja määrittelee hegemonian tietyn ryhmän johtoasemana muihin nähden. Tämä on siis vain ryhmän kulttuurinen ja sosiaalinen asema, eikä välttämättä tarkoita valtaa yksityiselämässä. Toisaalta yksityiselämän valtaa voi olla yksittäisillä henkilöillä, vaikka he eivät kuuluisi hegemoniaa nauttivaan sosiokulttuuriseen ryhmään. Connellin hegemoniassa etenkin nyky-Amerikassa ja nyky-Euroopassa naiset nähdään alisteisina miehille ja toisaalta miesten ryhmän sisällä homoseksuaalit alisteisina muille miehille. Vaikka Connell myöntää, etteivät monetkaan miehet täytä hegemonisen maskuliinisuuden ideaalia, hänen mukaansa he kuitenkin hyötyvät siitä ja

uusintavat hegemoniaa. Kuten on yleistä kriittisessä maskuliinisuuden tutkimuksessa, Connell tunnistaa monet samanaikaisesti vallitsevat eri maskuliinisuudet, jotka risteävät intersektionaalisesti esimerkiksi luokan ja iän kanssa. Lisäksi hän korostaa hegemonian vaihtelua ajassa ja paikassa. (Mt.)

Maskuliinisuuden hegemonian kritiikki (esim. Hearn 2004, 62; Seidler 2006a) on kohdistunut muun muassa siihen, miten siinä on vaarana hegemonian toisto “luonnollisena”. Teoriaa on myös pidetty liian jäykkänä tarkastelemaan uuden sukupolven moninaisia, subjektiivisia ja muuttuvia tunteita sekä kokemuksia (Seidler 2006a). Haasteena on, miten maskuliinisuuden hegemonian olemassaolon tuo esille, mutta ei samalla uusinna hegemoniaa.

Hegemonista maskuliinisuutta on kritisoitu siitä, että epäselvää on, mikä se loppujen lopuksi on: tietty miehen malli vai tiettyjen miesten valta-asema. Lisäksi on tuotu esille, että hegemoniaa nauttivat positiot on määritelty eri tavoin eri paikoissa, ajassa ja ryhmissä. (Jokinen & Ahlbäck & Kinnarinen 2012, 174.)

Jokisen (2003, 10) määritelmän mukaan maskuliinisuus on miehisten ideaalien täyttämistä. Maskuliinisuus on pyrkimystä täyttää tietyt odotukset muiden (miesten) arvostuksen saamiseksi. Määritelmässä on piirteitä Connellin hegemonisesta maskuliinisuudesta. (Mt.) Alisteisessa asemassa ovat miehet, jotka eivät toteuta hegemonista maskuliinisuutta, esimerkiksi seksuaalisen suuntautumisen, luokan tai etnisyyden mukaan marginaalissa olevat miehet (Elliott 2016).

Hearnin (2004, 60-61) mukaan ei ole tiettyä maskuliinisuutta tai ryhmää, joka hegemoniaa nauttisi, vaan tietyt piirteet ja mallit ovat hegemonisia. Hegemonia nähdään siis muuttuvana ja aikaan sekä kulttuuriin sidonnaisena. Se sekä muokkaa miesten maskuliinisuuksia, että miehet toiminnallaan muokkaavat sitä. Lisäksi se samalla muovaa naisia, muita sukupuolia ja poikia. (Mt.) Jokisen konfiguraation määritelmä pohjautuu Connellin (1995) teoriaan hegemonisesta maskuliinisuudesta, mutta siinä on paljon samaa kuin Hearnin (2004) ajattelutavassa. Jokinen käsittää maskuliinisuuden prosessina, joka ohjaa miehiä omaksumaan maskuliinisia piirteitä ja ominaisuuksia. Se on niin sanottu konfiguraatio, eli jonkinlainen “alue”, jossa maskuliinisuus

liikkuu ja jossa hegemonia vallitsee, mutta ei vallitse yksittäisissä ihmisissä. (Jokinen 2003, 14-15.)

Maskuliinisuusteorioita esitellessäni, näen tärkeäksi esitellä myös kritiikkiä niihin sisältyvästä maskuliinisuuden ja feminiinisuuden vastakkainasettelusta. Haywoodin ja Mac an Ghailin (2003) mukaan tutkimuksessa tulisi pyrkiä sekä näyttämään sukupuolen kautta tuotetut hierarkiasuhteet, että nähdä maskuliinisuuksien rinnalla muut identiteettiin vaikuttavat tekijät. Pitäisi pyrkiä pois päin kaksinapaisuudesta, eikä nähdä kaikkea ei-maskuliinisuutta feminiinisenä ja toisinpäin. Haywood & Mac an Ghail (2003, 4-5) käsittävät maskuliinisuuden toisiinsa limittyvien valtasuhteiden ja kerrostumien sekä subjektiivisten halujen ja identiteettien kautta.

2.2 Maskuliinisuuksien ideaalit ja niiden vastustaminen

Miehillä sukupuolirajat ja tietty miehen malli on kulttuurisesti määritelty melko tiukasti. Erilaisista feminiinisyksistä naisilla ei ole jouduttu niin paljon keskustelemaan, sillä ne ovat jo olleet melko venyviä, ja naiset ovat voineet näyttää myös maskuliinisuutta. Miehillä on usein kapeammat kehykset toteuttaa identiteettiään, ja feminiinisyttä ei ole nähty miesten voivan ilmentää paljonkaan. Tätä rajoittunutta miehen mallia pyritään nykyään muuttamaan. (Julkunen 2012, 37-38.)

Puhun tutkimuksessani maskuliinisuuden ideaaleista, maskuliinisuuden normeista ja miehen malleista synonyymeina. Tarkoitan niillä kulttuurissamme vallalla olevia tietynlaisia, normin mukaisia ja luonnolliseksi nähtyjä kuvia miehistä. Kulttuurisesti toistetut merkitykset ja käytännöt luovat hegemonisen maskuliinisuuden mallit. Toisaalta nämä mallit eivät sisällä kaikkia miehenä olemisia, ainoastaan vallitsevaa hegemoniaa nauttivan miehen mallin. (Lehtonen 1999, 86-87.) Kuten Marja Peltola (2020, 68) tutkimuksessaan muistuttaa, kaikki eivät kuitenkaan esitä tai halua tavoitella tietynlaista maskuliinisuutta, joten kaikki pojat ja miehet eivät jaa samaa maskuliinista todellisuutta. Näen ongelman olevan siinä, että jämähtää tai ajautuu tiettyyn maskuliinisuuden malliin kyseenalaistamatta tai pohtimatta sitä.

Miehen ideaalista on toki monta versiota, mutta usein siihen liitetään kokoelma tietynlaisia ominaisuuksia. Jokinen (2000, 210) liittää maskuliinisuuden ideaaliin seuraavat ominaisuudet: fyysinen voimakkuus, kilpailullisuus ja suorittaminen, yhteiskunnallinen ja taloudellinen menestys, poliittinen ja sosiaalinen valta, vakaus, rationaalisuus, päättäväisyys ja tilanteiden hallinta, itsen ja muiden puolustaminen sekä heteroseksuaalisuus (mt.; Jokinen 2003, 8).

Pojat sosiaalistuvat maskuliinisuuteen oppimalla lapsuudesta asti “mitä on olla mies” (Kimmel & Davis 2011, 7). William Pollackin (Pollack & Nivala 1999, 25) käsite “poikakoodi” tarkoittaa kaikkia niitä käyttäytymismalleja ja toimintatapoja, joita ympäristö opettaa pojille ja olettaa heidän noudattavan. Pollackin mukaan poikakoodissa tavoiteltavia asioita ovat itsenäisyys, tunne-elämän vakaus, fyysinen voimakkuus ja statuksen hankkiminen. Vältettäviä sen sijaan ovat epävarmuuden, häpeän, heikkouden ja empatian tunteiden näyttäminen. Jos niin sanottua poikakoodia ei noudata, voi saada osakseen häpäisyä ja jopa uhkailua, vähintään kyseenalaistamista. (Mt. 50–51.)

Pollackin jalanjäljissä Kimmel (Kimmel & Davis 2011, 7-9) on tutkinut 17–26-vuotiaiden nuorten miesten “jätkäkoodia” (guy code), jonka kautta määritellään maskuliinisuuden ideaaleja. Jätkäkoodin tärkein viesti on hyvin samankaltainen kuin Pollackin poikakoodi: irtisanoutuminen feminiinisenä pidetystä toiminnasta ja ominaisuuksista kuten tunteiden näyttämisestä, taiteellisuudesta, musikaalisuudesta sekä laittautumisesta. Rutiiniksi ja “luonnolliseksi” muodostunut koodi alistaa naisia ja samalla myös rajoittaa miesten ja poikien käyttäytymistä olettamalla heidän tukahduttavan tunteensa. (Mt.)

Väitöskirjassaan Sari Manninen kertoo (2010, 16) kysyneensä alakoululaiselta haastateltavaltaan, mitä tunteita tämä voi koulussa näyttää. Pojan vastaus oli: “Iso, vahva, rohkee, kaikenlaista”. Vastaus siis oli ennemminkin esimerkki perinteisen maskuliinisuuden ideaalista, ei niinkään tunteista. (Mt.) Vastaus toimi osuvana esimerkkinä siitä, millaisiin käyttäytymismalleihin pojat sosiaalistetaan jo varhain.

Jokinen (2000, 68-69) puhuu miehuuskokeista välttämättömänä osana kulttuuriseen maskuliinisuuteen oppimista. Niihin liittyy usein fyysistä tai henkistä kamppailua, vaaraan tai

haastavaan tilanteeseen asettamista esimerkiksi jonkin harrastuksen tai muun toiminnan kautta (mt.).

“Suomalainen mies” on arkikielessä kuultu määritelmä, joka viittaa Jokisen (2012, 70) mukaan miehen malliin, jonka juuret ovat 1800-luvun kansanmiehessä. Jokisen (2012, 70) mukaan stereotypia on, että suomalainen mies on hiljainen, rehellinen, työtä tekevä, yksin pärjäävä, paljon alkoholia käyttävä ja sosiaalisesti epämukava. Tämä stereotypia on yksikkö, jonka unohtaa moninaiset miehen mallit ja tunkee miehen epämukavaan lokeroon, josta ei yhä 2010-luvullakaan ole päästy täysin pois, vaan se elää yhä. (Mt.)

Lehtosen (1999, 86) mukaan maskuliinisuudessa on vielä “jäänteenomaisia”, muuttumattomia ja pinttyneitä miehen mallin osia, vaikka ajan mittaan onkin kehittynyt monipuolisempia maskuliinisuuksia. Perinteisen suomalaisen miehen mallia on haastanut muun muassa käsitys metroseksuaalista miehestä (Jokinen 2012, 71), joka on katseiden kohteena, pitää itsestään huolta ja on kaikkea muuta kuin vähäpuheinen ja vetäytyvä.

Ympäristö ei välttämättä osaa ottaa vastaan miesten tai poikien feminiinisinä nähtyjen tunteiden ilmaisua, sillä emotionaalisuuden ei nähdä kuuluvan maskuliinisuuden ideaaliin. Vihan tunne nähdään niin sanotusti maskuliinisena tunteena, joten on miehille hyväksyttyä ilmaista vihaa ja väkivaltaa. (Pollack 1999, 70; hooks 2004, 4-5; Kimmel & Davis 2011; Way 2011.) Niobe Wayn ja kumppaneiden (2014, 246) tutkimuksessa tuli ilmi, että maskuliinisuuden ideaalissa on kyse nimenomaan tunteiden häivyttämisestä tai jättämisestä vähemmälle huomiolle. Heidän mukaansa ei kyse ole siitä, että tunteita ei olisi olemassa, tai että ne olisivat kadonneet jonnekin. Myös Wayn (2011, 228) mukaan poikia ei tarvitse niinkään opettaa näyttämään tunteitaan, vaan riittää, että rohkaistaan puhumaan tunteista ja näyttämään niitä enemmän.

Vihan lisäksi toinen niin sanottu sallittu keino käsitellä tunteita maskuliinista ideaalia noudattaen on huumori. Ira Virtasen (2018a, 259) tutkimuksessa hyväntahtoinen piikittely ja huumori yleisesti nähtiin positiivisena reaktiona ja vastapainona tunteista puhumiselle. Huumorilla pyrittiin myös muuttamaan kielteistä tunnetta myönteiseksi (mt.). Mannisen (2010, 94–96) tutkimuksessa poikien välisiin kirjoittamattomiin sääntöihin liittyi se, että osattiin ottaa

itsekin kohdistuva “läppä” huumorilla. Negatiivista reaktiota huumoriin ei välttämättä hyväksytty ja se saattoi merkitä huumorintajuttoman leimaa (mt.).

Miehen malli on kapearajainen, eikä vastaa monien miesten todellisuutta. Epäonnistuessaan maskuliinisuuden ideaalien täyttämässä miehet saattavat kokea häpeää ja huonommuuden tunnetta. (Haywood & Mac an Ghail, 2003, 7.)

Valtautuminen on käsitys siitä, että miehet pystyvät rikkomaan ja ylittämään sukupuolinormeja ja heille asetettuja rooleja (Huuki & Kivijärvi & Lunabba 2018, 9). Yksilöt voivat toiminnallaan tehdä vastoin vakiintuneita tapoja ja rikkoa ylläpidettäviä normeja. Tällöin myös vaihtoehtoiset maskuliinisuudet voivat saada enemmän näkyvyyttä. (Manninen 2012, 204.) Connellin (1995, 45) mukaan maskuliinisuuden muutosta vastustetaan usein ajatuksella “todellisesta, muuttumattomasta maskuliinisuudesta” (“true masculinity”), jonka nähdään kytkeytyvän vahvasti miehen ruumiiseen. Sen ajatellaan joko luonnollisesti ajavan miestä tiettyyn toimintaan, kuten väkivaltaan, tai rajoittavan tiettyä toimintaa, kuten hoivaa (mt.).

Way ja kumppanit (2014) ovat tutkineet maskuliinisuuksien normien vastustamista ja noudattamista nuorten miesten puheessa. Artikkelissa painotetaan nuorten miesten toimijuutta ja sitä, että pojat eivät ole passiivisia maskuliinisten ideaalien vastaanottajia ja toistajia, vaan pystyvät toimimaan normien vastaisesti (mt.; myös Hearn 2004). Myös De Lauretis ja kumppanit (2004) puhuvat sukupuolten normien vastustamisesta. Yksilö voi haastaa sukupuolinormeja määrittelemällä itse itsensä ja tekemällä vastarintaa sekä tietoisesti että tiedostamattaan (mt.). Wayn ja kumppaneiden (2014, 241) tutkimuksessa maskuliinisuuden ideaalien vastustamista olivat muun muassa läheiset ystävyysuhteet toisten poikien kanssa tai pyrkimys niihin, toisista riippuvaisuuden sekä haavoittuvuuden näyttäminen muille, kaikenlaisen aggressiivisen käyttäytymisen välttäminen ja avoin sukupuolistereotyyppien haastaminen.

Wayn ja kumppaneiden (2014) tutkimuksessa pieni osa haastatelluista pojista (noin 20 prosenttia) ei vastustanut maskuliinisuuden normeja ollenkaan tai lähes ollenkaan. Vain pieni osa pojista kyseenalaisti suoraan ideaaleja tai toimi tietoisesti niitä vastaan. Suurin osa pojista tunnisti maskuliiniset ideaalit, joihin heidän “pitäisi” pyrkiä ja joko tiedostamattaan tai

tiedostaen kyseenalaisti ne. Epäsuoraa normien vastustamista tuli paljon esille poikien puheessa. Oli kuitenkin yleistä, että samassa haastattelussa tunnistettiin maskuliinisuuden normeja, jopa kyseenalaistettiin niitä ja uusinnettiin normeja toiminnan ja käytäntöjen kautta. (Way et al. 2014, 242–245.) Tällaista ristiriitaisuutta maskuliinisuuden ideaalista erottautumisen ja sen toistamisen välillä ovat havainneet myös Peltola (2020) sekä Virtanen (2018b).

Eric Andersonin (Anderson & McCormack 2018) teoria inklusiivisesta maskuliinisuudesta on vuonna 2009 kehitetty vastapainoksi maskuliinisuuden hierarkkisuuheen, hegemoniaan ja homofobiaan perustuville teorioille. Teoria perustuu sen sijaan muuttuville maskuliinisuuksille: pehmeämmille arvoille, avoimuudelle, tunteille ja ystävyysuhteille. Uudenlaista, nykyaikaisempaa maskuliinisuuden muotoa edustaa muun muassa hybridi maskuliinisuus, jossa siirrytään kohti modernia miestä, ilman homofobiaa ja statusarvottamista. (Anderson & McCormack 2018, 547, 556.) Inklusiivisessa maskuliinisuudessa on siis nimenomaan kyse maskuliinisuuden perinteisten, rajoittavien ja kahlitsevien ideaalien vastustamisesta sekä siirtymästä uudenlaiseen, monipuolisiin maskuliinisuuksiin.

2.3 Ystävyysuhteet ja huolenpito maskuliinisuuden tutkimuksessa

Olen valinnut keskeiseksi tutkimukseni kohteeksi huolenpidon. Maskuliinisuuden tutkimuksessa ei ole teoretisoitu juurikaan välittämistä, hoivaa ja huolenpitoa (Huuki 2010, 4). Myöskään ystävyysuhteita ei yleisesti ole tutkittu yhtä paljon kuin esimerkiksi (hetero)parisuhteita (Virtanen 2018b, 241). Ystävyysuhteet ovat kuitenkin etenkin nuorilla merkittävässä osassa ja ne saatetaan arvottaa nuoruusiässä jopa perhesuhteiden edelle (Peltola 2020). Aineistossani korostuu nuorten ystäväporukan yhdessäolo, joten tutkimuksessani huolenpito näyttyy nimenomaan ystävyysuhteissa. Siksi perehdyn tässä alaluvussa poikien ja nuorten miesten ystävyysuhteista ja välittämisestä tehtyyn tutkimukseen.

Miesten ja poikien välisiä ystävyysuhteita on pidetty sekä tutkimuksissa että populaarikulttuurissa hyvin usein keveinä, vailla intiimiä ja emotionaalista tukea (Way 2011,

3). Poikien ja miesten keskinäiset ystävyyssuhteet on usein liitetty ryhmässä tapahtuvaan hauskanpitoon ja toimintaan (ks. Hoikkala 1996). Monet nykytutkimukset ovat kuitenkin kyseenalaistaneet tätä käsitystä ja tulleet tulokseen, että poikien ystävyyssuhteet ovat moninaisia. Myös pojilla on feminiiniseksi nähtyjä, niin sanottua ihmissuhdetaituruutta vaativia, intiimejä ystävyyssuhteita sekä tarvetta niille. (Soilevuo Grønnerød 2005, 31; Way et al. 2014; Virtanen 2018b.)

Yhteiskuntatieteissä tunteiden tutkimus tarkastelee tunteita sosiaalisesti ja kulttuurisesti muotoutuneina ilmiöinä (esim. Pirskanen & Eerola 2018, 7–8). Tarkastelen tämän määritelmän kautta tutkimuksessani poikien välittämisen ja huolenpidon ilmaisua. Huolenpito, välittäminen ja hoiva on perinteisesti käsitetty feminiiniseksi (Elliott 2016). Maskuliinisuuden ideaali asettaa usein rajat pojille välittämisen osoittamiseen ja pojat kasvatetaan jo varhain tunteiden piilottamiseen ja tukahduttamiseen (Kimmel & Davis 2011; Way 2011). Pojat sosiaalistetaan siihen, ettei emotionaalisuus kuulu maskuliinisuuteen, ja he alkavat helposti ohittamaan tunteitaan ja etäännyttämään siitä (Seidler 2006b). Välittäminen ja huolenpito (care) sekä itsestä että toisista on kuitenkin ihmiselle välttämätöntä ja selviytymisen tae (Elliott 2016, 256). Rueger ja kumppanit (2010, 48) viittaavat artikkelissaan tutkimuksiin, joiden mukaan ystäviltä saatu tuki on liitetty nuorilla matalampaan masentuneisuuteen ja parempaan itsetuntoon.

Tutkimuksessani näen huolenpidon osana välittämistä. Välittämisen ymmärrän taas laajemmin kiintymyksen tunteiden näyttämisenä toiselle esimerkiksi rakkauden ja huolenpidon osoituksina. Edellä mainituista olen valinnut tutkimukseni keskiöön huolenpidon, joka kumpusi tutkimusaineistostani. Huolenpito voi olla konkreettisia tekoja tai henkistä apua tai tukea. Auttamisesta tai avusta puhun ajoittain huolenpidon kanssa rinnakkain. Auttaminen on useimmiten jokin konkreettinen teko, ja näen sen osana huolenpitoa.

Gilliganin (1982) teoria välittämisen etiikasta (the ethic of care) sisältää kaksi oleellista käsitettä: oikeudellinen moraalikäsitys (the morality of rights), joka liitetään itsenäiseen ja riippumattomaan tekijään sekä vastuullinen moraalikäsitys (the morality of responsibility), joka viittaa hoivaorientoituneeseen ja toisista riippuvaiseen toimijaan. Gilligan havaitsi vastuullista moraalikäsitystä enemmän naisilla ja oikeudellista moraalikäsitystä enemmän miehillä. (Mt.) Tronto (1987, 644–645) kritisoi Gilliganin teoriaa perinteisten sukupuolikategorioiden, hoiva-

sekä suhdeorientoituneen feminiinin ja itsenäisen sekä sääntöorientoituneen maskuliinin, uusintamisena. Tronto kritisoi myös sitä, ettei Gilligan pohdi syitä sukupuolten välisiin eroihin orientaatioissa (mt., 648). Samaan tapaan kuin Tuija Huuki (2010, 5) tutkimuksessaan, ymmärrän välittämisen osana maskuliinisuutta ja lähdän tutkimuksessani liikkeelle siitä, että välittämisen orientaatio ohjaa lähtökohtaisesti ihmistä sukupuolesta riippumatta (Tronto 1987). Käytän välittämisen orientaation käsitettä tutkiessani, miten huolenpito näkyy poikien ystävyysuhteissa.

Elliottin (2016, 252-253) teoria välittävästä maskuliinisuudesta (caring masculinities) pohjautuu kriittiseen maskuliinisuuden tutkimukseen ja feministiseen teoriaperinteeseen. Hegemonisessa maskuliinisuudessa ei Elliottin mukaan ole paikkaa välittämisen ja huolenpidon tunteille. Teoria ehdottaakin dominoivan maskuliinisuuden torjumista ja maskuliinisen identiteetin muuttamista kohti välittämistä ja ihmisten keskinäistä riippuvuutta. Välittävällä maskuliinisuudella olisi Elliottin mukaan lukuisia hyviä vaikutuksia: se vaikuttaisi kulttuuriseen maskuliinisuuden identiteettiin pehmentäen sitä ja lisäisi miesten sekä muiden ympärillä olevien hyvinvointia. Se vaikuttaisi myös välittämisen ja hoivan arvostukseen sekä laajemmin sukupuolten tasa-arvoon. (Elliott 2016, 252–255.) Näen Elliottin teorian laajempuna ajatuksena ja ideana, jota kohti maskuliinisuutta tulisi viedä. Näen siinä myös paljon samaa kuin aiemmin esittelemässäni Andersonin (Anderson & McCormack 2018) inklusiivisen maskuliinisuuden teoriassa.

Huukin (2010, 8–10) pitkittäistutkimuksessa vahva välittämisen orientaatio ohjasi haastateltavan toimintaa alakouluiässä, vaikka hän saattoi saada välittämisestä kielteistä palautetta muilta. Välittäminen näkyi vielä yläkoulu- ja lukioikäisenä, mutta enemmän maskuliinisuuden ideaalien rajoittamana. Tunneherkkyys väheni selvästi kasvun myötä, ja välittämisen tavat muuttuivat statustavoittelulle suotuisiksi. (Huuki 2010, 15–16.) Peltola (2020, 73) on tutkinut yläkouluikäisten poikien läheissuhteita ja tunteiden jakamista. Eräs haastateltava tunnisti ystäviensä eri asteisia valmiuksia reagoida empaattisesti tunneilmaisuihin. Samaan aikaan haastateltava kertoi suojaavansa itseään “maskilla”, joka suodattaa epätoivotut tunteet. (Mt.) Myös Pollack (1999, 33) puhuu naamioista, jonka takaa pojat esittävät kaikkivoipaisuuttaan, ja jonka taakse he kätkevät epävarmuuden tunteitaan.

Kuten monissa tutkimuksissa on tullut esille, maskuliinisuuden normit ja ideaalit ovat poikien elämässä usein ristiriidassa ystävyyssuhteiden rakentamisen ja ylläpitämisen kanssa. Läheisiin vuorovaikutussuhteisiin liittyä välttämättä välittämisen ja intiimiyden tunteita, jotka maskuliinisuuden ideaalin mukaan taas tulisi sulkea pois. (Way 2011; Way et al. 2014; Peltola 2020.) Virtanen (2018b, 243) on tutkinut nuorten miesten ystävyyssuhteita ja todennut, että maskuliinisuuden normien noudattaminen voi haitata vuorovaikutussuhteita, kun riippumattomuus ja tuen tarve kielletään. Virtanen (2018b, 253) tunnistaa kolme haastetta nuorten miesten tukea hakevassa ja antavassa vuorovaikutuksessa. Ne ovat tunteiden käsittely, tuen hakemisen tavat sekä haavoittuvuuden tekeminen näkyväksi ja sen hyväksyminen (mt.). Nämä kaikki haasteet vaativat jonkinasteista hegemonisesta maskuliinisuudesta ja sen ideaaleista erottautumista.

Wayn (2011, 186, 195–196) haastattelemat pojat ilmaisivat halunsa ja tarpeensa intiimeihin ystävyyssuhteisiin. Samalla he korostivat itsenäisyyttään, joka liitettiin vahvasti aikuisuuteen, riippumattomuuttaan ja sitä, etteivät kokeneet tarvetta kertoa asioistaan kenellekään (mt.). Wayn ja kumppaneiden (2014, 248) mukaan poikien puheesta tuli ilmi pärjäämisen eetos, joka vaatii pojalta itsenäisyyttä, riippumattomuutta ja yksinään selviytymistä. Nämä maskuliinisuuden normit nähtiin välttämättömyyksiä, ja ne liitettiin usein osaksi aikuiseksi kasvamista (myös Way 2011, 227).

Wayn (2011) tutkimuksessa pojille oli myös tärkeää, etteivät he tehneet tai sanoneet mitään, minkä saattoi liittää feminiinisyteen, lapsellisuuteen tai homoseksuaalisuuteen. He siis irtisanoutuivat kaikesta ei-maskuliinisesta ja samalla määrittelivät itsensä sen kautta, mitä eivät ole. Tunteista puhuminen nähtiin feminiinisenä, mutta samalla oli tarvetta löytää ystävä, jolle pystyi puhumaan. (Way 2011, 186, 201.) Jotkin tutkimukset ovat esittäneet, että poikien on helpompi pyytää tukea naisilta kuin miehiltä, sillä kyky empatiaan nähdään feminiinisenä ja näin ollen liitetään naissukupuoleen (Way 2011; myös Virtanen 2018b, 249).

Virtasen (2018 245-248) tutkimuksessa tuli ilmi sekä maskuliinisten normien mukaisia käsityksiä pärjäämisestä ja ongelmista puhumisesta että normien olemassaolon tiedostamista. Virtasen tutkimuksessa miehet kokivat tunteista puhumisen ja toisille “avautumisen” tärkeänä, mutta usein vaikeana asiana. Kokemattomalle tuen antajalle jopa tunteiden tunnistaminen tuntui

vaikealta. Toisaalta myös tukea tarvitsevan oli hankalaa näyttää tunteitaan ja erilaiset tunteet saattoivat sekoittua keskenään. Liiallinen tunteista puhuminen ja niissä “vellominen” nähtiin haitallisena. (myös Virtanen 2018b, 254, 262.)

Tässä ja edellisessä aluvussa esittelemieni maskuliinisuuden tutkimuksen ja teorian perusteella maskuliinisuuteen liittyy ristiriitaa. Sen voi tulkita syntyvän tarpeesta intiimeille ystävyysuhteille samaan aikaan, kun tavoitellaan hyväksytyksi tulemistä maskuliinisuuden ideaalien kentällä. Maskuliinisuuden rajoitukset voi toisinaan jättää esimerkiksi kahden pojan ystävyysuhteen ulkopuolelle (ks. Way 2011), mutta ympäristön vaatimuksia ei voida kokonaan sulkea pois. Onko poikien taakkana siis ainainen tasapainottelu intiimiyden toteuttamisen ja ulkopuolelta tulevien maskuliinisuuden ideaalien täyttämisen välillä?

2.4 Maskuliinisuuden representaatiot mediassa

Representaation käsite on välttämätön, kun tutkitaan median tuotetta ja miten se esittää tai tuottaa todellisuutta (Seppänen 2005, 77). Käsite on kompleksinen, mutta yksinkertaisuudessaan se tarkoittaa kulttuuristen merkitysten luomis- ja muokkaamisprosesseja (Sihvonen 2006, 129). Representaatioiden tutkimusta voidaan tehdä kriittisen lähestymistavan kautta, johon myös itse tutkimuksessani tukeudun. Siinä tarkastellaan, miten representaatiot vaikuttavat todellisuuteen, miten ne syntyvät ja mitä on niiden takana. (Jokinen 2000, 124–125.)

Stuart Hall (1997, 24–25) erottaa aineellisen todellisuuden ja symboliset käytännöt, joissa merkityksiä rakennetaan. Representaatiokäsitykset voidaan jakaa heijastavaan, intentionaaliseen ja konstruktivistiseen käsitykseen. Tutkimuksessani nojaudun konstruktivistiseen representaatiokäsitykseen. Siinä painotetaan, miten ja millaista todellisuutta tuotetaan (mt.).

Helposti voisi ajatella, että media kuvaa todellisuutta, kuten käsitystä sukupuolesta ja maskuliinisuudesta. Tämä ajatus kuitenkin yksinkertaistaa representaatioita ja luo kuvaa niistä

vain kuvina todellisuudesta. (Seppänen 2005, 94-95.) Populaarikulttuurin tuotokset voi nähdä jonkin tietyn paikan ja aikakauden käsityksenä sukupuolitetusta todellisuudesta (Jokinen 1999, 26). Representaatioiden kautta Goals-sarjan voi siis nähdä sekä tietyn ajankohdan käsityksenä todellisuudesta, että muovaavan todellisuutta.

Näen sosiaalisen median draaman uudenaikaisena osana populaarikulttuuria, koska se on sosiaalisessa mediassa julkaistua, tv-sarjan tapaan tuotettua fiktiota. Suoranta toteaa populaarikulttuurin olevan usein lyhytkestoista ja sitä tuotetaan kovaa tahtia. Hän sanookin ajankohtaisen ja ohimenevän populaarikulttuurin tutkimisesta seuraavaa: ”tutkimuksella populaarikulttuurin virtaavuuden saa hetkeksi pysähtymään”. (Suoranta 2018, 269.)

Goalsin kaltaista sosiaalisen median draamaa on tehty aiemmin Suomessa vain kerran. Kyseessä oli Ylen tuottama sarja Karma, joka ilmestyi vuonna 2017 yhden viikonlopun yhteensä muutaman ”jakson” ajan Instagram-tarinoissa hyödyntäen reaaliaikaa sekä katsojien kommentteja ja reaktioita tarinoiden (Wetterstrand 2017). Nuorille aikuisille suunnattua Instagram-draamaa tuottaa myös Ylen Areena Stories Instagramissa.

Vuosina 2015–2017 ilmestynyt norjalainen nuortensarja SKAM tuli tunnetuksi sosiaalisen median yhdistämisestä perinteiseen tv-sarjaan. Nuorille suunnattu tv-sarja oli siis siellä, missä nuoretkin. Näin hahmoista tuli realistisempia ja lähestyttävämpiä. Sarjan henkilöillä oli omat sosiaalisen median tilinsä, joita päivitettiin reaaliajassa. Katsojille, tai oikeastaan seuraajille, julkaistiin myös hahmojen välisiä viestikeskusteluita. Kaikkeen somesisältöön oli seuraajien mahdollista reagoida ja kommentoida. (Ausland 2017, 32.) Kuten SKAMin hahmoilla, myös Goalsissa päähenkilöillä on Instagram-tilit ja seuraajat voivat reagoida tarinoiden ja sitä kautta vaikuttaa tuleviin tapahtumiin.

2.5 Tutkimuskysymykset

Tutkimukseni tavoite on yhdistää maskuliinisuuden tutkimusta huolenpidon ja välittämisen tutkimukseen. Välittämisestä ja maskuliinisuudesta olen esitellyt tutkimusta aiemmin tässä

luvussa. Tutkijat (esim. Seidler 2006b) ovat puhuneet kriittisesti siitä, että miehistä on hyvin vähän tutkimusta, joka yhdistää maskuliinisuutta ja välittämistä. Tämä havainto edellä olen valinnut tutkimukseni näkökulmaksi huolenpidon, jonka näen välittämisen osana.

Tutkimusaineistoni Goals on ajankohtainen ja suosittu nuorten keskuudessa. Näin ollen näen sillä olevan vaikutusta nuorten todellisuuteen. Aineistoni on fiktiivinen, joten hyödynnän tutkimuksessani konstruktivistista representaatiokäsitystä. Tutkimuskysymysteni asettelu kumpuaa kuitenkin siitä ajatuksesta, että analysoidessa fiktiota, tulisi sen maailma hyväksyä sellaisenaan vertaamalla sitä todellisuuteen (Oinonen & Mähkä 2013, 272). Tällöin puhuessani pojista, puhun tutkimusaineistoni pojista ja Goals-sarjan todellisuudesta.

Tutkimuskysymykseni ovat:

1. Miten huolenpitoa osoitetaan poikien ystävyysuhteissa?
2. Miten huolenpitoon reagoidaan poikien ystävyysuhteissa?
3. Miten poikien ystävyysuhteissa huolenpidon kautta uusinnetaan tai vastustetaan maskuliinisuuden ideoita?

Ensimmäisellä tutkimuskysymyksellä kartoitan huolenpidon osoittamista poikien ystävyysuhteissa. Toisen kysymyksen kautta tutkin huolenpidon vastaanottajan reaktioita. Kolmannella kysymyksellä kartoitan, miten huolenpidon näkökulmasta maskuliinisuuden ideoita uusinnetaan tai vastustetaan, mahdollisesti molempia.

3. Aineiston kokoaminen ja analyysimenetelmät

3.1 Tutkimusaineiston kuvaus – somedraama Goals

Tutkimusaineistonani on kohtauksia Yleisradion tuottamasta, nuorille suunnatusta sosiaalisen median draamasarjasta Goals. Se ilmestyi Instagramissa syksyn 2018 aikana kahdeksan viikon ajan. Sarjassa esiintyi kahdeksan tamperelaisen 17–19-vuotiaan nuoren fiktiivinen kaveriporukka. Sarjan teemoja olivat sarjan nettisivujen mukaan epävarmuus, riittämättömyyden tunne, biletytys, opiskelu, suhteet ja treenaaminen. (Yle 2018.)

Ainutlaatuista on, että draamasarja julkaistiin kokonaan Instagramin tarinoissa. Sarja koostui lyhyistä videoista ja kuvista, joita julkaistiin Instagramin tarinoissa hahmojen omilla Instagram-tileillä. Sarjaa ei oltu täysin käsikirjoitettu, vaan seuraajat saivat vaikuttaa sen kulkuun kommentoimalla Instagram-tarinoita. Sarjan katsojat olivat pääosin 13–24-vuotiaita. (Yle 2019b.)

Goalsin kaltaisen somedraaman voi nähdä luontevana jatkumona sille, että yhä useampi elämän osa-alue digitalisoituu, esimerkiksi television katselu on nuorilla huomattavan vähäistä. Somessa ovat kaverit, kuvat ja keskustelut, mikseivät myös draamasarjat. Medioitumisella tarkoitetaan median levittäytymistä yhä useammille eri todellisuuksien osa-alueille (Seppänen 2005, 93).

Instagram on sosiaalisen median palvelu, jossa jaetaan kuvia ja videoita omille seuraajille tai kaikkien käyttäjien nähtäväksi (Nieminen 2017). Instagramin tarina-ominaisuuden avulla voidaan jakaa yksi tai useampi kuva tai video. Lisäksi tunnusomaista tarina-toiminnolle on, että kuvat ja videot näkyvät 24 tuntia, jonka jälkeen ne häviävät näkyvistä. Videoihin ja kuviin saa lisättyä myös tekstiä tai emojeita. (Nieminen 2018.) Kuten Goalsissa, tarinoita voidaan ketjuttaa useampia peräkkäin, jolloin niistä saadaan yhtenäinen pidempi kokonaisuus. Videot ja kuvat muodostivat viikkojen aikana juonellisen kokonaisuuden. Sarja on ilmestymisensä jälkeen ollut kokonaisuudessaan katsottavissa Ylen sivuilla (Yle 2018).

Instagram on tällä hetkellä suurta suosiota nauttiva sosiaalisen median palvelu etenkin nuorten keskuudessa. Ebrand (2019) on tehnyt tutkimusta nuorten sosiaalisen median käytöstä. Vuonna 2019 18–29-vuotiaista nuorista yli 75 prosenttia oli netissä yli 20 tuntia viikossa ja vietti tuosta ajasta suurimman osan sosiaalisen median palveluissa. Instagramia käytti noin 80 prosenttia nuorista. Suosituin sosiaalisen median käyttötapa oli tutkimuksen mukaan erilaisten sisältöjen lukeminen ja katselu. Instagram oli lisäksi kolmanneksi suosituin sosiaalisen median palvelu. (Mt.) Ebrand (2019) ennustaa Instagram-tarinoiden tulevan yhä suosituimmiksi Instagramissa. Goals on uudenlainen ja ajankohtainen sarja. Se julkaistiin nuorille tärkeässä sosiaalisen median palvelussa, joten voisikin ajatella nuoriin vaikuttavan sen, miten maskuliinisuutta esitetään sarjassa.

Puhelimen kameralla kuvatussa Goals-sarjassa kuvaajina toimivat aina hahmot itse, tai näin ainakin katsojalle kuva näyttäytyy. Goalsissa kohtaukset rakentuvat pystykuvista sekä -videoista, jotka ovat useimmiten yhden henkilön näkökulmasta kuvattua puhepainotteista lähikuvaa. Käytän tästä myöhemmin nimitystä yksinpuhelu tai yksinpuheluvideo. Hahmojen Instagram-tarinat nivoutuvat toisiinsa, joko vastauksina toisten julkaisuihin tai saman tapahtuman eri näkökulmina. Instagram-tarinoita julkaistiin sarjaan yhteensä jopa 1700 (Yle 2018).

Goalsin hahmoista neljä on poikia. Käytän tutkimuksessani heistä nimiä, joita hahmoista käytetään sarjassakin: Tikki, Putkonen, Joel ja Miro. Heidän lisäksi ystäväporukkaan kuuluu neljä tyttöä: Silja, Hertta, Kata ja Aino. Nuoret ovat kaikki noin 17–19-vuotiaita ja kilpailevat samassa uimaseurassa. Lisäksi sarjassa esiintyy sivuhenkilönä nuorten uimavalmentaja sekä muutamassa satunnaisessa kohtauksessa jotkut nuorten vanhemmista. Seuraavaksi esittelen lyhyesti kunkin henkilön, mikä auttaa analyysin seuraamisessa.

Miro asuu vielä vanhemmillaan, jotka sarjan aikana ovat matkoilla, minkä vuoksi nuoret kokoontuvat lähes aina heidän taloonsa vapaa-aikaa viettämään ja juhlimaan. Miro sukkuoi neljästä pojasta eniten sekä poikien että tyttöjen ryhmissä. Hänellä on niin ihastus-, seksi-, kuin kaverisuhteitakin porukan tyttöihin. Miro painii tunteidensa kanssa ja sanookin usein olevansa ihan “sekaisin” ja että “tunteilee” liikaa.

Joel tekee bisnestä, painii velkojen ja naisongelmiensa kanssa, ui ja treenaa. Positiivisuutta ja kunnianhimoa häneltä ei puutu, ja niiden avulla hän pyrkii selviämään ongelmistaan. Joelilla on vähiten suhteita kaveriporukan tyttöihin, mutta suhteita porukan ulkopuolella hänellä ilmeisesti on. Joel on sosiaalinen ja saa muun porukan aina mukaan ja hyvälle tuulelle. Joel on myös suorapuheinen, mistä seuraa toisinaan riitaa etenkin Tikin ja Ainon kanssa.

Tikki seurustelee Katan kanssa. Pariskunta on jonkin aikaa erossa toisistaan, mutta palaa jälleen yhteen sarjan loppupuolella. Tikillä on vahva ajatus yksin pärjäämisestä, vaikka hänen lähtökohtansa eivät hänen mukaansa ole kovin hyvät. Hänen isänsä on kuollut, äitinsä olinpaikkaa ei tiedä, ja isovanhempiinsa hän pitää vain vähän yhteyttä. Tikki asuu sarjan aikana Katan luona ja ollessaan tästä erossa hän joutuu asumaan autossa.

Putkonen on kaveriporukan vitsiniekka ja käyttää usein huumoria tunteidensa ilmaisuun. Hän on ihastunut Herttaan, mutta ei saa vastakaikua. Putkonen alkaa sarjan aikana käyttää treffipalvelu Tinderiä, mutta huomaa pian epävarmuutensa ja päättelee olevansa “huono naisten kanssa”.

Suurin osa sarjan kohtauksista tapahtuu uimahallilla uintitreeneissä, -kisoissa ja -leirillä tai bileissä ja illanvietoissa Miron luona. Kohtauksia on myös nuorten kotona ja esimerkiksi kadulla tai muualla ulkona. Mielenkiintoista on, että sarja keskittyy nuorten vapaa-aikaan, uintiharrastukseen ja ystäviin, eikä koulusta puhuta paljonkaan. Etnografista tutkimusta pojista on tehty paljon kouluympäristössä (esim. Paju 2011; Hoikkala & Paju 2013; Kiilakoski 2012).

3.2 Aineiston kokoamisesta

Tutkin populaarikulttuurin teosta, joten aineiston kokoaminen ja aineiston analyysi limittyvät ja niiden raja hälvenee. Aloitin aineiston muodostamisen Goals-sarjasta katsomalla koko sarjan läpi. Ensimmäisellä katselukerralla tein vain lyhyitä muistiinpanoja ja sain kokonaiskuvan sarjasta. Toisella katsomiskerralla kiinnitin huomioni enemmän maskuliinisuuteen, joka oli

teema, jota halusin tutkia. Katsoin erityisen tarkkaan kohtaukset, joissa oli poikien yksinpuhelua kameralle tai heidän välistään vuorovaikutusta. Kohtauksella tarkoitan yksittäistä videota, kuvaa tai niiden muodostamaa kokonaisuutta. Määrittelen yksittäisen kohtauksen siten, että tapahtumapaikka ja -aika pysyvät samana, vaikka kuvakulma tai kuvaaja voivatkin muuttua.

Kolmannella katsomiskerralla litteroin kaikki kohtaukset, joissa oli jotain tutkimukseeni liittyvää. Tässä vaiheessa tutkimuskysymykseni eivät olleet vielä täsmentyneet, tiesin vain, että halusin tutkia maskuliinisuutta kyseisessä sarjassa.

Jaoin sarjan kohtaukset kahdeksaan viikkoon siten, kuin sarja itsessäänkin on jaettu, ja laitoin valitsemani kohtaukset numerojärjestykseen (esim. ensimmäisen viikon viides kohtaus on tällöin numero 1.5). Aineistoa tutkimukseeni tuli yhteensä noin 200 kohtausta. Kohtaukset olivat pääasiassa videoita, joukossa muutama kuva. Pisimmät kohtaukset olivat kestoiltaan useita minutteja ja lyhyimmät alle 10 sekuntia. Määrittelin jokaiselle kohtaukselle asiasanat, esimerkiksi #huolenpito, #bileet tai #tulevaisuus, niiden teemojen perusteella. Näin ne oli helpompi löytää analyysivaiheessa. Lisäksi mainitsin kohtauksen tapahtumapaikan ja paikalla olevat henkilöt, mikäli olen nähnyt sen oleelliseksi.

Tähtimerkeillä (***) olen litteraatiossa tehnyt tunnistettavaksi sarjan videoiden ja kuvien päälle kirjoitetun "kuvatekstin", jota oli lähes kaikissa kohtauksissa. Van Leeuwenin (2008) mukaan perinteinen leipäteksti (running text) vähenee ja yhä useammin tekstit koostuvat visuaalisesta sisällöstä yhdistettynä tekstiin. Näin on usein myös Instagramissa, jossa julkaisut painottuvat kuviin ja videoihin, joihin on lisäksi yhdistelty tekstiä. Ledin ja Machin (2018, 32–33) tiivistävät Leeuwenin ajatukset käsitteeseen "uusi kirjoittaminen", jossa keskeistä on tekstin visuaalisuus, digitaalisuus ja symboleiden käyttö, mikä tekee kokonaisuudesta multimodaalisen, monesta ominaisuudesta koostuvan esityksen.

Lukiessani litteraatiota aloin etsiä aineistosta toistuvia teemoja, joiden kautta haluaisin maskuliinisuutta tutkia. Huomasin, että huolenpidon antamisen ja vastaanottamisen sekä avun hakemisen teemat toistuivat monissa kohtauksissa. Päätin keskittyä tutkimuksessani niihin.

3.3 Analyysimenetelmä

Kvalitatiiviselle eli laadulliselle tutkimukselle on ominaista aineiston ja teorian vuoropuhelu sekä muuttuva tutkimusprosessi (Kiviniemi 2018, 64). Prosessini lähti liikkeelle aineistosta ja tutkimusongelma täsmentyi käydessäni sitä läpi. Tutkimuksen induktiivisessa lähtökohdassa oleellista on tutkimuskysymysten kumpuaminen aineistosta (Moilanen & Räihä 2018, 46). Aineisto tarjosi paljon mielenkiintoisia teemoja, joista rajasin tarkemman analyysin kohteeksi avun ja huolenpidon teemat. Kiviniemen mukaan kvalitatiivisessa prosessissa tutkija lähtee rajaamaan aineistoa tietonsa ja kiinnostuksen kohteidensa mukaisesti paljastaen lopulta aineiston ytimen ja samalla jotain myös itsestään sekä tutkijuudestaan (Kiviniemi 2018, 63). Maskuliinisuuden tutkimusta onkin tärkeää tehdä yhä enemmän myös kvalitatiivisin menetelmin, joissa keskitytään niin yksilön kuin ryhmänkin puheeseen, eikä kasvottomaan kvantitatiiviseen aineistoon (Way 1997, 714).

Tutkijalla, kuten kaikilla ihmisillä, on esiyymmärrystä ja ennakkoasenteita tutkimusaiheesta, mikä vaikuttaa tutkimuksen tekemiseen. Aineistoon perehtymisen jälkeen teoria auttaa syventämään yymmärrystä sekä tulkintaa aineistosta, mutta se ei ohjaa analyysia, vaan tukee tutkijan omia havaintoja. Kvalitatiivista tutkimusta tehdessäni olen tietoinen, että samasta aineistosta voidaan tehdä erilaisia tulkintoja. Tärkeää on aineiston rajaaminen sekä näkökulman ja käytettävien teorioiden perustelu. On mahdollista käsitellä aineistoa jokseenkin riippumattomana teoriasta, mutta ei omasta esitiedosta. (Moilanen ja Räihä 2018, 56–57.) Siksi onkin oleellista tiedostaa esiyymmärrys ja pohtia sen vaikutuksia tulkinnan ja tutkimuksen tulosten syntyyn.

Laadullista tutkimusta voidaan määritellä eri tutkimuksen analyysitavoilla: teoriapohjainen, aineistopohjainen ja teoriasidonnainen. Analyysiprosessini lähti liikkeelle aineistosta, mutta analyysivaiheessa alkoi vuoropuhelu teorian ja aineiston välillä. Etsin teoriasta ja aiemmasta tutkimuksesta yhtenäisyyksiä oman aineistoni tuloksiin, eli kyse on siis teoriasidonnaisesta tutkimuksesta (Eskola 2018, 181–182).

Analysoin tutkimusaineistoa temaattisen analyysin avulla. Tutkin populaarikulttuurin tuotetta, somedraamaa, ja olen rajannut tutkimukseni tiettyyn, minua kiinnostavaan teemaan. Temaattisessa analyysissä tutkitaan merkityksiä, joita populaarikulttuurin tuote rakentaa. Kulttuurin tuote nähdään osana todellisuutta ja sen rakentumista, ei pelkästään reaali maailman heijastumana. (Suoranta 2018, 267.) Keskityn siis tutkimaan lähinnä puheen ja toiminnan luomia merkityksiä ja jätän analysoimatta esimerkiksi nonverbaalin vuorovaikutuksen, kuten eleet, ilmeet ja asennot.

Jaottelin tutkimukseni kannalta oleelliset kohtaukset seuraavien teemojen alle: huolenpidon antaminen ja vastaanottaminen, huolenpidon kyseenalaistaminen, torjuminen tai kieltäminen, pärjääminen ja avun hakeminen. Näille teemoille määrittelin yläkategoriat: huolenpito ja sen vastaanottaminen sekä reaktiot huolenpitoon. Litteroitua aineistoa läpikäydessäni käytin lähiluvun tekniikkaa. Lähiluku auttaa syvemmän kuvan saamisessa ja merkitysten löytämisessä. Brummet (2019) käyttää lähiluvun tekniikan ja metodin sekä teorian välisen suhteen ymmärtämiseksi karttametaforaa. Siinä teoria on ikään kuin kartta, jolloin metodi määrää sen, miten alueella liikutaan, kun taas lähiluvun tekniikka sen, millä konkreettisesti liikutaan eteenpäin (mt.).

3.4 Tutkimuksen etiikkaa

Sosiaalisen median draamasarja Goalsia on vaikea asettaa tiettyyn lokeroon. Se ei ole televisiosarja, eikä se vastaa myöskään totuttua sosiaalisen median sisältöä. Sarja on todentuntuinen, ei pelkästään henkilö hahmojen, vaan etenkin sen julkaisualustan Instagramin takia. Instagramin sisältö on vahvasti kiinni todellisuudessa, vaikka sieltäkin löytyy paljon populaarikulttuuriin viittaavaa materiaalia. Goals on kuitenkin draamasarja, joka on täysin fiktiivinen.

Aineistoni on fiktiivinen sarja fiktiivisistä hahmoista, joten se ei kerro todellisista nuorista. Siksi tutkimukselleni relevanttia eivät ole tutkimukseen osallistujien anonymiteetti tai muut tutkittaviin liittyvät eettiset kysymykset. Sen sijaan sukupuoleen liittyviä kysymyksiä tulee

pohtia, vaikka sarja on fiktiivinen. Tehdessäni sukupuoleen liittyvää tutkimusta, tiedostan sen tuoman riskin stereotyyppisen ja sukupuolittuneen puheen toistamisesta. Pysin tutkielmassani toteuttamaan sukupuolivastuullisuutta. Sukupuolivastuullinen tutkimus tunnistaa yhteiskunnan rakenteiden olemassaolon ja niiden vaikuttavuuden, mutta ymmärtää sukupuolten mahdollisuudet murtaa ja toimia näiden rakenteiden ulkopuolella. Lisäksi siihen kuuluu vastuu pohtia eettisyyttä tutkimuskysymyksiä muodostettaessa. (Huuki et al. 2018, 8–9.)

Tutkimukseni paikantuu feministisen mediatutkimuksen näkökulmaan, jonka sisällä tehdään myös maskuliinisuuden tutkimusta (ks. Soilevuo Grønnerød 2005, 21). Näkökulma auttaa pohtimaan median sukupuolittuneisuutta ja tekemään sen näkyväksi median esityksissä. Feminiinisyttä ja maskuliinisuutta ei nähdä toisensa poissulkevinä tai binäärisinä. (Puustinen et al. 2006, 7.) Feministiselle mediatutkimukselle ominaista on, että tutkija tiedostaa ja määrittelee paikkansa tutkimuksessa (Puustinen et al. 2006, 41). Lisäksi yksi sen pääajatuksista on, ettei tutkittavien ja toisaalta tutkijankaan sanoja ole mahdollista erottaa kulttuurisesta ympäristöstä, jossa tutkimusta tehdään (Way 1997, 707).

Sarjassa henkilöt jaotellaan selkeästi binäärisen sukupuolen mukaisesti. Hahmoja jaotellaan puheessa poikien ja tyttöjen kategorioihin. Keskityn tutkimuksessani poikiin ja heidän väliseen vuorovaikutukseen. Aineistossani puhutaan pojista, joten viitataan myös tutkimuksessani poikiin, enkä puhu esimerkiksi miesoletetuista. Tällöin viitataan sarjan poikiin, enkä miesoletettuihin yleisesti.

Pohdin, miten oma sukupuoleni vaikuttaa tutkijuuteeni, vai vaikuttaako se ollenkaan. Jarna Soilevuo Grønnerød (2005, 32) on tutkinut miesten ystävyksiä ja huomannut, että hänen naistutkijuutensa saattoi vaikuttaa siihen, mistä miehet puhuivat ja minkä jättivät sanomatta sekä myös siihen, minkä aiheen hän valitsi (myös Way 1997).

Tutkimukseni aineisto on tietenkin erilainen, kuin edellä mainittujen tutkijoiden tutkimushaastattelut. Aiheeni kuitenkin lähti liikkeelle samalla lailla aineistosta, ja tiedostan sen, että joku toinen tutkija olisi saattanut valita jonkin toisen teeman. Tutustuttuani aiempaan tutkimukseen varmistuin kuitenkin aiheestani ajankohtaisena ja tärkeänä. En siis näe sukupuoleni vaikuttavan keskeisesti tutkimukseni tuloksiin. Näen pikemminkin, että tutkijat

sukupuoleen katsomatta valitsevat heitä kiinnostavan aiheen ja näin väistämättä ohjaavat tutkimusta tiettyyn suuntaan. Tutkimuskysymykseni nostavat esiin tiettyjä asioita aineistosta ja jättää toiset asiat vähemmälle huomiolle, jopa huomiotta. Vaikka esiin nousevat nyt huolenpidon ja välittämisen teemat, saattaisi aineistosta löytyä myös esimerkiksi kilpailullisuuden, hierarkioiden ja seksismin teemoja.

4 Analyysi

4.1 Ystävyyssuhteet poikien välillä

Ystävät ovat keskeisessä roolissa Goalsissa ja sarjan tapahtumat rakentuvatkin kahdeksan 17–19-vuotiaan nuoren kaveriporukan varaan. Käsittelen tässä aluvuossa Goalsin poikien välisiä ystävyyssuhteita, jotka vaikuttavat siihen, miten he huolenpitoa osoittavat ja vastaanottavat. Käsittelen analyysissäni huolenpidon osoittamista ja vastaanottamista maskuliinisuuden kautta, ja keskityn pääasiassa Goalsin neljään poikahahmoon.

Sarjassa keskeisessä roolissa ovat suhteet nuorten välillä, eikä esimerkiksi perhesuhteita käsitellä lähes ollenkaan. Miro rinnastaa ystävät perheeseen (ks. Peltola 2020):

Miro: Nää on mun...melkein perhettä, mahtavia tyyppejä kaikki. (3.9)

Miro käyttää perhemetaforaa ystäväporukastaan samalla lailla kuin Soilevuo Grønnerødin (2004, 53) tutkimuksessa rockbändien jäsenet vertasivat bändiään perheeseen. Sillä pyrittiin nostamaan ihmissuhteet keskeiseen asemaan bändissä (mt.). Goalsin ystäväporukassa tunteista keskustellaan ja ilmapiiri halutaan pitää positiivisena. Myös Goalsin nuorten kesken korostuu ihmissuhteiden merkitys. Aineiston kohtauksista 33 merkitsin asiasanalla “#ihmissuhteet”.

Uimahallilla treeneissä tytöt ja pojat ovat eniten samaa, yhtenäistä ryhmää. Uiminen yhdistää heitä, koska he käyvät treeneissä monta kertaa viikossa ja kilpailevat. Yhdessäolo ei kuitenkaan rajoitu vain tämän aktiviteetin ympärille, vaan ulottuu myös ajanviettoon sen ulkopuolella. Siispä myöskään puheenaiheet eivät rajoitu yhden objektin ympärille, ja ystävyyssuhteet pääsivät syvenemään (ks. Soilevuo Grønnerød 2004, 59).

Goalsin henkilöt viettävät aikaa ja pitävät hauskaa koko porukan kesken useimmiten uinnin ja juhlimisen parissa. Pojilla on intiimiltä vaikuttavia ystävyyssuhteita sekä ryhmän tyttöjen että poikien kanssa. Aiemmassa tutkimuksessa on todettu poikien ystävyyssuhteissa tärkeää olevan

hauskanpito ja yhteinen tekeminen (ks. Hoikkala 1996). Ystävyys-suhteisiin on kuitenkin todettu liittyvän myös intiimiyttä ja sen tarvetta yhtä lailla kuin tyttöjen ystävyys-suhteissa (ks. Huuki 2010; Virtanen 2018b; Way 2011). Pojat ilmaisevat tunteitaan ja keskustelevat vakavammista asioista useimmiten kahden kesken (ks. myös Way 2011). Tunteita käsitellään paljon yksinpuheluvideoissa. Niiden kautta on mahdollisesti helpompi kertoa tuntemuksistaan kuin porukassa (ks. Peltola 2020).

Poikien yhteinen ajanvietto treenien ulkopuolella on yhdessä hengailua, juhlimista, alkoholin juomista, treenaamista ja esimerkiksi videopelien pelaamista. Kuten edellisessä luvussa mainitsin, juhliminen on keskeinen osa poikien elämää ja treenin vastapaino. Joel kiteyttää vapaa-ajanviettotapojaan seuraavasti:

Joel: Mää yleensä hengaan kavereitten kanssa ja reenaan, pelaan pleikkarii, perus mitä nuori tekee. (4.25)

Miron vanhempien palju on keskeinen tapahtumapaikka, joka liittyy hauskanpidon ja juhlinnan lisäksi myös rauhoittumiseen. Se toimii paikkana ystävien kesken jutteluun ja “avautumiseen”. Paljussa ollaan fyysisesti lähellä toisia, mutta kuitenkin veden alla muilta piilossa. Miron lausahduksesta käy ilmi ystävyys-suhteen merkitys, kun olo on huono: “tultiin Joelin kaa vähä rauhottuun tänne (paljuun)”. (6.15) Samankaltainen ystäväporukka, jonka kesken hengattiin, pelailtiin, “heitettiin läppää”, rentouduttiin ja samalla juteltiin, oli tyypillisesti myös Virtasen (2018, 246) haastattelemissa nuorilla miehillä sekä Peltolan (2020, 73) haastattelemissa yläkouluikäisillä pojilla.

Selkeää binääristä pojat–tytöt-jaottelua esiintyy sarjassa jonkin verran, esimerkiksi kohtauksessa, jossa Miro kutsuu kaikki pojat illalla luokseen pelaamaan. Toisessa kohtauksessa Tikki kehuu porukan hyvää meininkiä, kun pojat viettävät iltaa ja juttelevat keskenään paljussa, eikä tyttöjä ole paikalla:

Miro: Hei, tänään on tiedossa poikien lanit meikällä. Sinne kaikki jätkät sitte paikalle. (2.12)

**

Tikki: Nyt on kyllä yllättävän hyvä meininki, ku ei oo yhtään mimmii täs paljussa. (5.15)

Edellisissä lainauksissa Miro ja Tikki korostavat poikaporukan yhteisyyttä ja toisaalta tekevät eroa tyttöihin. Homososiaalisuus viittaa miesporukan toveruuteen ja yhdessä tekemiseen, joka samalla korostaa kaksinapaista sukupuolijärjestystä eli jakoa naisiin ja miehiin, feminiiniseen ja maskuliiniseen (Jokinen 2000, 222–223). Pojat korostavat homososiaalista yhteenkuuluvuuttaan ja erottautumista tytöistä sanoilla kuten äijä, mies, jäbä tai päällikkö. Miron puheenvuorossa pelikutsu, on suunnattu vain “jätkille”. Kyseessä olevat “poikien lanit” saavat kyseenalaistamaan, onko olemassa myös “tyttöjen lanit” ja jos, miten ne eroavat aiemmasta.

Goalsin poikien välillä on ainoastaan ystävyysuhteita. Heidän keskuudessaan tuntuu vallitsevan hetero-oletus; seksuaalista suuntautumista ei kyseenalaisteta eikä siitä neuvotella ryhmän kesken. Seksuaalinen suuntautuminen ei toisaalta sarjassa ole myöskään huumorin kohteena. Tyttöjen kesken samanlainen hetero-oletus vallitsee, kunnes Hertta ja Silja alkavat seurustelemaan sarjan lopussa. Tutkimukset (esim. Way et al. 2014; Huuki 2010, 12) osoittavat, että perinteisiin maskuliinisiin normeihin kiinnitytään korostamalla heteroseksuaalisuutta ja irtisanoutumalla homoudesta tekemällä eroa esimerkiksi huumorin avulla. Toisaalta Anderson & McCormack (2018, 548) ovat todenneet nuorten miesten yhä enemmän irtisanoutuvan homofobiasta, olevan avoimempia seksuaalisuudestaan ja olevan ystävyysuhteissaan aiempaa tunteellisempia. Homofobiaa ei Goalsissa vaikuta olevan ja ystävyysuhteet ovat ajoittain intiimejä, joten tältä osin Goalsissa voisi nähdä viitteitä muuttuvaan, inklusiivisempaan maskuliinisuuteen.

4.2 Huolenpito poikien välillä

Olen jakanut kohtauksissa esiintyvät huolenpitoon ja välittämiseen viittaavat kohtaukset vastaanottajien reaktioiden mukaan myönteisiin ja kielteisiin. Käsittelen niitä erillisissä alaluvuissa. Lisäksi tarkastelen erillisessä alaluvussa yhtä tärkeää poikien huolenpitoon reagoimista määrittävää tekijää, pärjäämistä. Ennen niitä tarkastelen yleisesti poikien aktiivista

huolenpitoa, käyttäen joitakin kohtauksia esimerkkeinä. Peilaan valitsemiani kohtauksia maskuliinisuuden teoriaan ja aiempaan tutkimukseen poikien ystävyys-suhteista.

Kohtauksissa huolenpidon konkreettista osoittamista on esimerkiksi neuvojen tai autokyydin antaminen toiselle. Välittämisen ja huolenpidon osoittaminen on myös yleistä kaverin olosta kysymistä tai huolehtimista. Alkoholi ja huolenpito liittyvät keskeisesti yhteen useissa kohtauksissa. Alkoholin käyttöön liittyy tiettyä haavoittuvuutta. Humalassa saattaa tarvita enemmän huolenpitoa kuin muina hetkinä. Muut tuntevat myös enemmän vastuuta humalaisesta ystävästä, kuten kohtauksissa tulee esiin. Ensimmäisessä esimerkissä kaverit ovat tietoisia siitä, että Tikki ei ole tottunut juomiseen ja ovat sen takia huolissaan.

Kohtauksessa kaverukset ovat poikaporukalla juomassa, juhlimassa ja kylpemässä paljussa. Alkoholin juominen näyttäytyy itsestään selvänä, kun Miro vastaa “juu, tietenki (juotavaa on)”. Tikki joka ei yleensä juo alkoholia, haluaakin muiden yllätykseksi kokeilla. Miro ihmettelee ensin tätä, mutta suhtautuu sitten melko neutraalisti.

Joel: Onks teillä mitää juotavaa oikeesti?

Miro: Juu, tietenki.

Tikki: Mäki vois in ottaa jotain.

Miro: Ethän sä juo?

*Tikki: Nyt vois in kokeilla, tähän nilkkaan sattuu nimittäin iha v*tusti.*

Miro: Aa, selvä.

(Tikki ottaa pullosta huikan.)

Putkonen: Ehkä sä alat iha varovasti kuitenkin sen kanssa.

Tikki: Hyi...miten te pystytte juomaan tällästä.. Hyi helkkari.

(Ojentaa Mirolle pullon.)

Miro: Kyllä minä tiedän, ei mun tarvi maistaa. Joel ottaa yhet huikat siitä. (Ojentaa pullon Joelille.)

Miro: Nonii kato, otat Joelista mallia. (Joel juo.) Noin, nätisti, tuliko vähä pihalle... (naurua)

Joel: Mitä sä yrität todistaa tässä? (Tikille)

*Tikki: Mä vaan pärjään ilman tollasta p*skaa, hyi helkkari.*

Joel: No, näytä meille mitä sä osaat.

*Tikki: En näytä, tää maistuu...ihan kauheeta p*skaa, näkisitte mitä toi tekee. (Heittää pullon pois.)*

Joel: Eks sää uskalla vetää?

Tikki: No anna tänne...

Joel: Nonii, sitä mäkin. Kerää palleja ja tee.

Tikki: Kerää palleja ja tee... (matkii Joelia)

*Joel: Siis tää jätkä vetää tänään niin p*rseet...mä voin oikeesti kuvitella vaan. (5.18)*

Putkonen muistuttaa Tikkiä varovaisuudesta ja ilmaisee näin huolensa mahdollisesta liiasta alkoholinkäytöstä. Soilevuo Grønnerødin (2002, 432–433) tutkimuksessa bändien jäsenet pitivät huolta, etteivät toiset juoneet alkoholia liikaa, vaan pysyivät sekä hyvässä fiiliksessä, että kontrollissa. Otettuaan huikan Tikki ei haluakaan enää juoda. Hänen puheenvuoronsa voikin nähdä yrityksenä asettua alkoholia juovien poikien yläpuolelle moralisoimalla alkoholin terveystaitoista ja kritisoidulla alkoholin makua.

Joel reagoi tähän alkamalla yllyttää Tikkiä juomaan kyseenalaistamalla tämän uskalluksen ja jopa maskuliinisuuden sanoillaan “kerää palleja ja tee”. Joelin yllytyksen voisi tulkita vaatimukseksi osoittaa riskejä ottavaa ja rohkeaa “todellista” maskuliinisuutta. Tikin on pakko tehdä Joelin vaatimuksen mukaan ja juoda vahvaa alkoholia välttyäkseen häpeältä ja feminiinisen, jopa “pallittoman” pojan leimalta. Mielenkiintoista on, että kohtauksessa Miron juomattomuuteen ei reagoida, mutta Joel alkaa kuitenkin yllyttämään Tikkiä juomaan. Kohtauksen alun huolenpito ja neuvominen vaihtuvat kovuuden ja heikkouden, maskuliinisuuden ja feminiinisuuden välillä tasapainotteluun. Jokinen (2000, 68-69) puhuu miehuuskokeista, haastavista ja jopa riskialttiista tilanteista, joiden kautta pojat sosiaalistuvat kulttuurisiin maskuliinisuuden ideaaleihin. Vahvan alkoholin juomisen voisi nähdä kohtauksessa eräänlaisena miehuuskokeena.

Vaikka alkoholi näyttäytyy sarjassa itsestään selvänä osana juhlimiskulttuuria, sen käyttö ei vaikuta kuitenkaan olevan pakollista, vaan alkoholista voi myös kieltäytyä. Vaikuttaa kuitenkin siltä, että jotkut ryhmän jäsenet voivat kieltäytyä siitä helpommin kuin toiset. Ei selviä miksi

näin on, mutta syyksi voisi nähdä ystävien vakiintuneet erilaiset juomatavat. Esimerkkinä kohtaus, jossa Tikin yhtäkkistä halua juoda hämmästellään, koska hän ei ole aikaisemmin halunnut juoda. Eri tilanne on silloin, kun kaikilla on hyvä syy olla juomatta. Kaveriporukka päättää järjestää uintikisojen alla alkoholittomat bileet, joissa juodaan smoothieita, jutellaan ja pelataan. Kaikki ovat alkoholittomuudesta yhtä mieltä, koska haluavat valmistautua kisoihin ja niinpä kaikilla perustelu olla juomatta on sama.

Pojat eivät pidä runsasta alkoholikäyttöä ja ainakaan voimakasta humaltumista hauskuuden mittana. Tämä selviää kohtauksesta, jossa hauskanpitoa ilman liiallista alkoholin käyttöä korostetaan. Pojat ovat bileissä ja paljussa ovat enää Joel ja Putkonen. Joelin mukaan he ovat “paljun ainoot äijät jotka osaa pitää hauskaa”. Tikkiä Joel ei mainitse, koska tämä on juonut liikaa, käyttäytynyt aggressiivisesti ja poistunut paikalta. Pojat ovat yrittäneet saada tätä hidastamaan juomista onnistumatta siinä. Simosen (2013, 68) mukaan perinteinen maskuliinisuuteen liitetty humalahakuisuus on ollut milleniaalien ja sitä nuorempien keskuudessa muutoksessa. Yhä useammin humalahakuisuutta pidetään jopa häpeällisenä, ei ainakaan kovin tavoiteltavana (mt.). Soilevuo Grønnerødin (2002, 422–423) haastateltavat korostivat sekä itsekontrollia, että kavereiden kohtuullisesta alkoholikäytöstä huolehtimista.

Eräässä kohtauksessa Miro kertoo, miten he ovat bileiden jälkeen pitäneet huolta humalaisesta Tikistä: “Putkosen ja Joelin kans saatiin mies nukkumaan”. Huolenpito kaverista näyttäytyy tässä yhteisenä tärkeänä tehtävänä, johon kaikki pojat ottavat osaa. Vaikka aiemmin pojat ovat turhautuneet humalassa pelleilevään Tikkiin, he pitävät vastuunaan pitää huolta kaverista. Kohtauksessa ei näytetty, miten Tikki reagoi huolenpitoon, mutta mitään negatiivista ei Miron puheenvuorosta ainakaan tule ilmi.

Pojat keskustelevat keskenään vain vähän auttamisesta ja huolenpidosta. Auttamisen vaikeutta sanoitettiin yhteensä viidessä kohtauksessa. Nämä kohtaukset ovat kuitenkin mielenkiintoisia, koska ne sisältävät poikien itsereflektiota ja ajatuksia huolenpidosta sekä siitä, miksi avun antaminen on vaikeaa. Ne ovat myös osa huolenpitoa, sillä niissä näkyvät vastuu ja tunneherkkyys, jotka paljastavat välittämisen orientaation.

Kuullessaan, että Kata on masentunut, Tikki pohtii yksinpuheluvideollaan, miten olisi voinut auttaa häntä jo aiemmin. Hän myöntää myös, ettei oikein osaa pitää huolta toisista, vaan keskittyy lähinnä omaan elämäänsä ja omiin suorituksiinsa. Hän kuitenkin haluaisi oppia auttamaan paremmin muita. Tikin pohdinnassa on nähtävissä muutosta vahvempaan välittämisen orientaatioon kuin aiemmin. Vielä aiemmin kaveriporukalle kohdistettu lause “keskittykää omiin vetoihinne ja omiin itteihinne” ennen uintikilpailuja (4.4) paljasti heikon välittämisen orientaation ja vahvan itsenäisen ajattelutavan.

Myös Miro pohtii yksinpuhelussaan auttamisen vaikeutta eräässä kohtauksessa (6.20). Joelilla on ongelmia velkojen kanssa ja Miro haluaisi auttaa, mutta ei keksi miten. “Sitä vaan haluis kauheesti auttaa, mut ei tiiä mitä tehdä”, hän pohtii. Hän kertoo, ettei itse ole kokenut toimeentuloon liittyviä vaikeuksia, eikä siksi mielestään osaa auttaa. Mirolla näkyy vahva orientaatio huolenpidossa, jonka toteuttamista kuitenkin estää se, ettei isoon asiaan pysty vaikuttamaan.

Kuten kuvailemissani kohtauksissa, auttamisesta ja huolenpidosta ei puhuttu yleensä kaveriporukassa, vaan yksinpuheluissa. Se liitettiin yleensä johonkin tiettyyn kaveriin ja tiettyyn ongelmaan. Pohtimalla ääneen auttamisen vaikeutta, pojat vaikuttivat purkavan joko syyllisyyttään tai kyvyttömyyttään auttaa kaveria jossain ongelmassa. Etenkin Miron kohtauksessa ongelmaa lähestytään ratkaisukeskeisesti, mutta se näyttäytyy liian isona yhden ystävän ratkaistavaksi.

Avun pyytämistä kohtauksissa on myös hyvin vähän, vain kolmessa kohtauksessa. Putkonen on pojista ainoa, joka kysyy apua verrattain pieniin asioihin toisilta nuorilta. Joel ja Tikki hakevat itse ammattiapua ongelmiinsa. Käydessäni myöhemmin läpi kielteisiä reaktioita huolenpitoon, tulee ilmi, että avun pyytäminen nähdään jopa helpompana kuin avun vastaanottaminen.

Joel kamppailee esimerkkikohtauksissa pikavippivelkojensa kanssa. Hän pyytää yksinpuhelussaan apua ystäviltään ja kertoo voivansa valmentaa uinnissa rahaa vastaan tai myydä tavaroitaan. Toisessa kohtauksessa asiat ovat jo menneet parempaan suuntaan ja Joel kertoo hakeneensa ammattiapua:

*Joel: Tähän on sitten tultu. Mä oon aina ollu niin v*tun paska näissä raha-asioissa. Ei mulla oo ketään, jolle vois vaa mennä sanoon, et faija maksa nää. Pliis, jos jollain on löysää muutama hunttia, lainaa... Multa saa vielä niitä reeniohjelmia ja uintivalmennustekniikkoja ja kaikkee... Tavaroitaki on viä myynnissä. (5.28)*

*Joel: *Raha-asiat kuntoon* Uskokaa tai älkää, mä oon varannu ajan pankkiin. Mä oon nyt menossa velkaneuvojalle. Yritetään nyt tässä hoitaa asiat kondikseen ja... Vois myydä sitä piriäkin, niinku joku on tässä ehdotellukki, mut kaidalla polulla tässä koitetaan olla. Nyt meitsi laittaa sen asiat kondikseen. (6.22)*

Joelin ensimmäisessä kohtauksessa on vielä havaittavissa epätoivoa. Hän näyttää heikkouttaan kertoessaan, ettei hallitse raha-asioitaan, ja ettei hänellä ole ketään, joka voisi auttaa. Hän lisäksi pyytää suoraan, saisiko joltain lainaa. Eräässä kohtauksessa myöhemmin tulee kuitenkin ilmi, että hän torjuu ystävien tarjoaman rahallisen avun, koska kokee tarvetta pärjätä yksin.

Toinen kohta on jo toiveikkaampi, kun Joel on varannut ajan velkaneuvojalle ja on siitä innoissaan. Toisaalta hän korostaa silti itsenäisyyttään, kun sanoo laittavansa itse asiansa kuntoon. Vaikka hän paljastaa tarvinneensa apua ja ottaneensa yhteyttä velkaneuvojaan, hän kertoo silti jälleen onnistumistarinaa omin avuin pärjäämisestä. Joel vitsailee rahan hankkimisesta laittomin keinoin. Huumorin keinoin hän yrittää lopussa kääntää vakavaa asiaa keveämmäksi (ks. Huuki 2010).

Putkonen pyytää apua hyvin erityyppiseen ongelmaan kuin Joel. Putkonen on tehnyt profiilin deittisovellus Tinderiin ja yksinpuhelussaan kysyy vinkkejä sen käyttöön:

Putkonen: Miten must tuntuu siltä, et noihin ihmissuhteisiin liittyy ihan sikana draamaa. Ja tän Tinderin suhteen, niin noilta tytöiltä on tullu aika aktiivisesti viestii. Ja mä rupesin miettiin tätä, et kuinka monelle mä saan viestitellä, pitääks mun valita yks? Ja kuinka monille treffeille mä saan lähtee? Et mitä nää Tinderin pelisäännöt oikein pitää sisällään? Auttakaa newbieta. (6.14)

Putkonen on tehnyt profiilin deittisovellus Tinderiin ja myöntää, ettei tiedä Tinderin pelisääntöjä. Pyytäessään neuvoa, hän paljastaa tietämättömyytensä ja samalla riippuvuutensa toisista.

Tikin tyttöystävä Kata käy terapiassa ja Tikki on päässyt mukaan. He kävelevät kadulla ja juttelevat. Tikki on yllätynyt ja helpottunut terapiakerran vaikutuksista oloonsa:

Kata: Noni, meidän ensimmäinen yhteinen terapia on nyt ohi, mitkä fiilikset?

Tikki: No ihan sairaan hyvät fiilikset. Toi tuntu siltä, et olis tippunu 20 kiloo harteilta.

Huhhuh!

Kata: Vitsi, en olis kyl viikko sitte viä aatellu, et yhes mentäis tollaseen.

Tikki: No, maailma muuttuu... (8.1)

Kata on kannustanut Tikkiä tulemaan kanssaan terapiaan. Kohtauksessa Tikki on juuri ollut Katan mukana terapiassa ja saanut pohdittua asioitaan siellä. Kohtauksen perusteella hänen aiemmat ajatuksensa omien ongelmien ratkomisesta yksin ovat terapiakäynnin myötä selvästi muuttumassa. Hieman myöhemmin eräässä kohtauksessa Tikki puhuu aikovansa mennä pian itsekin terapiaan.

Virtasen (2018, 253) mukaan kolme haastetta nuorten miesten välisessä toisiaan tukevassa vuorovaikutuksessa ovat tunteiden käsittely, tuen hakemisen tavat sekä haavoittuvuuden tekeminen näkyväksi ja sen hyväksyminen. Toteutuakseen haasteet vaativat maskuliinisuuden normeista erottautumista. Tuen tarve pitää ensinnäkin tunnistaa, tukea pitää osata hakea ja haavoittuvuutensa myöntää sekä näyttää. Avun hakemiseen liittyvät kohtaukset ovat pääasiassa yksinpuheluita. Tikin kohtaaminen on tyttöystävän seurassa kahdestaan. Haasteena näyttää olevan, että haavoittuvuutta voitaisiin näyttää ja tunteita käsitellä enemmän ystäväporukan kesken. Pojat näyttävät heikkouttaan kohtauksissa myöntämällä, että tarvitsevat apua. Voisi ajatella, että suurempi haavoittuvuuden näyttäminen on ammattiavun tarvitsemisen myöntäminen. Se näyttää samalla esimerkkiä muille haavoittuvuuden esiin tuomisesta ja normalisoi avun hakemista.

Pojat vastustavat esimerkkikohtauksissa maskuliinisuuden normeja hakemalla apua ja myöntämällä kohtauksissa haavoittuvuutensa sekä avun tarpeensa. Pärjäävän miehen mallia puretaan ja muutetaan itsestään huolta pitävän miehen malliksi. Pollackin (1999, 33) poikakoodin mukaan avun tai lohdun hakeminen on heikkouden näyttämistä, sillä maskuliinisuuden ideaaleihin kuuluu vahvana itse pärjääminen. Joelin kohtaus kuitenkin osoittaa, että vaikka apua hakemalla tehtäisiin eroa normeihin, niitä voidaan samalla myös toistaa. Korostamalla itseään omien ongelmien ratkaisijana, korostetaan jälleen ideaalia pärjäävästä ja toisista riippumattomasta miehestä. Joel pyytää yksinpuhelussaan raha-apua, mutta torjuu sen myöhemmässä kohtauksessa vedoten tarpeeseensa pärjätä itse.

4.3 Myönteiset reaktiot huolenpitoon

Seuraavaksi käsittelemme kohtauksia, joissa toisen huolenpitoa ei torjuttu, vaan siihen reagoitiin positiivisesti tai neutraalisti. Huolenpitoon reagoitiin kaikissa analysoimissani kohtauksissa positiivisesti tai neutraalisti yhteensä vain yhdessätoista kohtauksessa. Myönteistä reagoitua oli esimerkiksi huolenpidosta kiittäminen tai neuvoihin vakavasti suhtautuminen ja niiden noudattaminen. Etenkin myönteiset reaktiot olivat yleisempiä kohtauksissa, joissa oltiin kahden kesken, kuin kohtauksissa, joissa oltiin porukassa.

Miro huolestuu, kun näyttää siltä, että Tikillä ei mene kovin hyvin. Tikki on asunut aiemmin tyttöystävänsä Katan perheen luona, mutta erottuaan tästä, hänellä ei ole ollut asuinpaikkaa. Tikki onkin nukkunut autossa viime ajat. Tikin on vaikea myöntää ahdinkoaan ja näyttää tarvitsevuuttaan. Miro haluaa auttaa ja on antanut Tikin nukkua vanhempensa talossa muutaman yön. Tikki ja Miro ovat Tikin autossa koulun jälkeen menossa kotiin:

*Miro: *Respect* Jeess, pitää antaa shout-outtia Tikille, se haki mut koulusta. Mennään nyt yhdessä reeneihin. Että rispekt.*

Tikki: Ei mitää, kiitti ku sai punkkaa jätkän luona.

Miro: Ei mitää, ei mitää. (5.6)

Vaikuttaa siltä, että Tikin on helpompi ottaa vastaan Miron antama apu, kun Tikki on tehnyt jotain tämän hyväksi. Näin huolenpito on molemminpuolista. Huolenpidolla ikään kuin käydään kauppaa: kun sitä antaa toisille, on myös helpompi ilmaista omaa tarvitsevuuttaan ja vastaanottaa apua ja huolenpitoa. Tällöin myös heikkouden näyttäminen on molemminpuolista. Vaikuttaa myös siltä, että Tikin on helpompi ottaa vastaan apua kahdenkeskisissä tilanteissa, kun muita poikia ei Miron lisäksi ole paikalla. Myös Peltolan (2020, 74; 78) tutkimuksessa poikien oli helpompi unohtaa maskuliinisuuden normit hyvän ystävän seurassa kuin ryhmässä. Ystävyysuhde näyttäytyi tällöin paikkana, jossa oli turvallista käyttäytyä maskuliinisuuden normien vastaisesti, näyttää esimerkiksi tunteitaan avoimemmin (mt.).

Antamalla autokyydin Tikki saa "respektiä", eli sosiaalista kunnioitusta Miroilta. Manninen (2010, 88) on määritellyt respektin hierarkiaan perustuvaksi, jonka ansaitsemiseksi vaaditaan maskuliinisesti uskottavaa toimintaa. Se johtaa kunnioitukseen ja sosiaalisen statuksen nousuun (mt.). Goalsissa saatetaan antaa myös huolenpidon osoittamisesta respektiä, esimerkiksi edellä mainitsemassani kohtauksessa. Goalsissa respekti näyttäytyy hieman erilaisena kuin Mannisen määritelmä. Se ei liity niinkään statustavoitteluun, vaan merkitsee kaverille tehtyjä hyviä tekoja, joiden kautta saa kunnioitusta. Niiden pitää kuitenkin olla sosiaalisesti hyväksytyjä ja jossain määrin maskuliinisesti uskottavia, eli maskuliinisen ideaalin mukaisia.

Putkonen tukee Tikkiä epäonnistuneen uintikilpailun jälkeen. Pojat ovat kahdestaan uimahallin saunassa. Putkonen kysyy vakavan näköiseltä Tikiltä, mikä tällä on:

Putkonen: Jätkä mikä on? Et kai sä nyt masistele sitä sekaria kuitenkaa, hei äijää...

*Tikki: No masistelen just sitä sekaria, se meni treeneissä iha h*lvetin hyvin.*

Putkonen: Hm, no, seki oli vaa yks laji kato, meillon enemmän ku yks, seuraaviin uinteihin kato. Häh, vitun tissiposki.. (naureskelee)

Tikki: (naurahtaa) Joo seuraaviin uinteihin...

Putkonen: Noni! (7.7)

Tikki myöntää olevansa harmistunut epäonnistuneesta uintikisasta. Kuten useissa muissa kohtauksissa (mm. kohta 6.9), kahdenkeskisissä keskusteluissa pojille näyttää olevan helpompi ilmaista tunteitaan. Vitsailun avulla Putkonen saa lopulta harmistuneen Tikin

nauramaan. Huumori on selkeästi keino keventää hankalaa tilannetta, viedä huoleen liittyvät negatiiviset ajatukset pois mielestä ja muuttaa vaikeasti käsiteltävät tunteet positiivisiksi (ks. Virtanen 2018a, 259). Tikki korostaa monissa muissa kohtauksissa pärjäämistään ja torjuu toisten huolenpidon, mutta ei tässä kohtauksessa torju Putkosta. Lisäksi huumorin kautta annettavaa huolenpitoa on mahdollisesti helpompi vastaanottaa ilman häpeän tai tarvitsevuuden tunnetta. Myös Huukin (2010, 9) tutkimuksessa välittämistä näytettiin tunneherkkyyden sijaan kovallakin huumorilla.

Mannisen (2010, 94) mukaan poikien kaverisuhteissa huumorilla on tärkeä rooli maskuliinisuuden rakentamisessa ja ylläpitämisessä. Positiivinen huumori rakensi poikien välistä yhteyttä (mt.), kuten Tikin ja Putkosen tilanteessa. Putkosen ”heitto” on vähättelyn ja huumorin rajamaille osuva (Manninen 2010). ”Tissiposki” viittaa mammanpoikamaiseen, lapselliseen ja jopa feminiiniseen toimijaan. Koska miehinen ideaali korostaa pärjäävyyttä ja heikkouden piilottamista, heiton voi todeta myös käskynä Tikille ryhdistäytyä ja niellä tappionsa. Myös Virtanen (2018b, 249) on tunnistanut huumorin erityisesti maskuliinisenä tapana ongelmista puhumisessa.

Eräässä kohtauksessa kaveriporukkaan kuuluva Silja tukee Miroa, kun tämä joutuu keskeyttämään uintikilpailun. Kaverukset ovat hallilla kahden kesken. Miro ottaa huolenpidon vastaan myönteisesti, ja hänen sanansa ”onneks sä oot siinä” viestivät kiitollisuutta huolenpidosta.

Toisessa kohtauksessa Miro käy Hertan luona neuvomassa tätä ihmissuhdeongelmassa. Huolenpidon antaminen näyttäytyy lähes itsestäänselvyytenä, kun Miro menee yllätysvierailulle Hertan kotiin antamaan neuvoja ongelmiin, joita tämä on aiemmin pohtinut. Hertta reagoi tilanteeseen yllättyneenä, ensin hieman kyseenalaistavalla tavalla, joka kuitenkin pian vaihtuu myönteisen vastaanottavaksi. Aiemmin eräässä kohtauksessa (6.20) Miro on epävarma ja pohtii keinoja auttaa Joelia tämän ongelmassa. Hän ei lopulta päädy auttamaan tätä.

Tulkitsen, että kohtauksessa Miron on helpompi puhua naispuoliselle ystävälleen, eikä hän mieti tämän reaktiota paljontaan mennessään auttamaan tätä. Myös mainitsemassani Siljan ja Miron kohtauksessa Miro ottaa Siljan huolenpidon vastaan avoimesti. Aiemmassa

tutkimuksessa on tullut ilmi nuorten miesten stereotyyppinen ajatus siitä, että naispuoliset ystävät ovat miespuolisia ystäviä parempia keskustelukumppaneita. Heidän kanssaan nähdään olevan helpompaa keskustella huolista ja ongelmista. (Virtanen 2018b, 249.)

Huolenpitoon liittyy jälleen alkoholi Katan ja Tikin kohtauksessa. Kohtauksessa parisuhteessa olevat Kata ja Tikki ovat autossa ja keskustelevat viikonlopun suunnitelmista. Tikki ilmaisee huolenpitoa, kun Kata kertoo haluavansa “vetää kännit” illalla:

Kata: Vitsi tekis tänään mieli vetää kännit. Mulla olis toi oma hovikuski tossa koko illan käytössä.

Tikki: Hei sä et oo viä kaheksaatoista.

Kata: No en oookkaan, mut jos mä uin niin emmä varmaan vois juoda satavuotiaanakaan.

Tikki: Hei nyt pidä fokus treeneissä ja skarppaat niihin kisoihin, ne on tulossa.

Kata: Mm'm.. (1.10)

Tikki muistuttaa Katan alaikäisyydestä ja vaikuttaa olevan huolissaan. Kata vaikuttaa ymmärtävän hänen huolensa, mutta ei ota sitä vakavasti, vaan vitsailee siitä. Tikki kehottaa Kataa keskittymään treenaamiseen uintikisoja varten. Kata ei vastaa siihen mitään selkeää, joten vastuu ja päätös on selvästi lopulta Katan.

Toisessa kohtauksessa Katan kotona, Tikki pyrkii jälleen pitämään huolta, että Kata treenaa eikä laiskottele, vaikka tämä haluaisi lomailla välillä:

Kata: Mä haluisin johki lomalle, rentoutumaan.

Tikki: Hei ei ne tulokset tuu lomailemalla, tuu nyt vaan punnertamaan.

Kata: Tulkaa joku pelastaan mut toltta. Pliis.

(Tikki punnertaa)

*Tikki: *Tuloksia tulee treenaamalla, ei lomailemalla* (1.21)*

Myöhemmin eräessä kohtauksessa Tikkiä muistutetaan varovaisuudesta alkoholin kanssa, mutta hän ei ota tosissaan huolenpitoa. Tikin on vaikea vastaanottaa neuvoja ja huolenpitoa,

mutta hänen on kuitenkin edellisen lainauksen mukaan helppo antaa neuvoja Katalle. Vaikuttaa siltä, että huolenpitoa omaan seurustelukumppaniin on helpompi osoittaa, sillä hyväksyntää ei tarvitse hakea samalla tavalla kuin kaverisuhteissa.

Koko kaveriporukka, myös tytöt, pitää toisistaan huolta eräässä kohtauksessa. He kyselevät toistensa tuntemuksia ja halaavat toisiaan kuultuaan suru-uutisen tutun uintikaverin kuolemasta:

Silja: Mut suru kyl myös yhistää.

(koko kaveriporukka halaa hallilla) (2.7)

Heikkoutta pystytään näyttämään, koska se on sillä hetkellä kaikilla sama. Huolenpidon tarvetta tässä tilanteessa ei kyseenalaisteta eikä vähätellä. Tällaista koko ryhmän vastavuoroista huolenpitoa toisista ei esitetä muissa sarjan kohtauksissa. Siihen saattaakin olla syynä tavallisesta poikkeava yhtäkkinen, surullinen ja jopa ahdistava tilanne, joka koskee yhtä lailla kaikkia.

Olen nostanut esimerkeiksi myös kohtauksia, joissa on poikien lisäksi myös sarjan tyttöjä joko osoittamassa huolenpitoa tai vastaanottamassa sitä. Analyysini perusteella väitän, että kohtauksissa, joissa pojat ovat tyttöjen tai tyttöystävänsä kanssa, näkyy erilainen suhtautuminen huolenpitoon kuin poikaryhmän sisällä. Kohtaukset vahvistavat tulkintaani siitä, että huolenpitoa kahdenkeskisessä vuorovaikutuksessa on helpompi osoittaa ja vastaanottaa. Lisäksi ne antavat aihetta varovaiselle tulkinnalle siitä, että sarjan poikien on helpompi osoittaa huolenpitoa tytöille ja vastaanottaa sitä heiltä (ks. Virtanen 2018b, 249).

4.4 Kielteiset reaktiot huolenpitoon

Kielteisiä reaktioita huolenpitoon oli yhteensä noin 20 kohtauksessa. Reagointitapoja olivat huolenpidosta kieltäytyminen, jonka voisi kiteyttää lauseeseen: *“mä hoidan tän ite”*, huolen tarpeen kieltäminen: *“ei oo mitään”* ja sen vähättely: *“ei tää oo varmaan niin paha”*.

Huolenpitoa myös kyseenalaistettiin: “*onkse nyt sun huoli?*”. Kaikkia näitä reaktioita yhdistää pärjäämisen ideaali, johon voi tavoiteltavina ominaisuuksina nähdä kuuluvan itsenäisyyden ja riippumattomuuden.

Ensimmäisessä esimerkkikohtauksessa huolenpito ja jopa kaveri huolenpidon näyttäjänä kyseenalaistetaan. Kohtauksessa pojat viettävät iltaa Mirolla pelaten videopelejä ja jutellen. Tikki kysyy, mihin Joel on lähdössä yhtäkkiä kesken kaiken, mutta Joel ei halua kertoa:

Tikki: Mihin sä oot menossa? --

Joel: Ei sulle kuuluvaa, ooksä joku mun faija? (4.7)

Joelin reaktio heijastelee ajatusmaailmaa, jossa ystäville ei automaattisesti jaeta omia asioita. Huolenpito kyseenalaistetaan ja viitaten “faijaan” Joel esittää asioista kyselemisen ja utelun olevan enemmänkin vanhempien kuin ystävien oikeus. Joelin ajattelu näkyy samanlaisena myös toisessa kohtauksessa. Muut pojat ovat pukuhuoneessa, kun Joel tulee paikalle laastari otsassaan. Miro näkee laastarin ja esittää välittömästi huolensa:

Miro: Joel onks sulle käyny jotain?

Joel: Ei mitää oikeesti, älä pliis.. (6.11)

Joel reagoi Miron huolenpitoon kieltämällä ongelman ja sanoo lopussa “älä pliis”, jonka voi tulkita pyynnöksi olemaan kysymättä enempää ja lopettamaan huolehtiminen. Miron huolenpito puolestaan heijastelee tässä vahvaa välittämisen orientaatiota (ks. Gilligan 2003). Kohtauksessa Joelin reaktioon saattaa vaikuttaa se, että koolla ovat kaikki neljä poikaa, eikä hän halua kertoa tapahtuneesta koko ryhmän kuullen. Uimahalli myös yhdistyy tiettyyn asiaan eli uintiharrastukseen, eikä siellä välttämättä nähdä olevan tilaa henkilökohtaisista asioista “avautumiselle” (ks. Way 2011, 200). Peltolan (2020, 73) tutkimuksessa eräs haastateltava kertoi maskista, jonka avulla hän piti tunteitaan sisällään (ks. myös Pollack 1999, 33). Wayn (2011, 195–196) tutkimuksessa haastateltava näki itsenäisyytenä sen, että pystyi pitämään asiat sisällään, eikä kokenut tarvetta kertoa niistä ystäville.

Myöhemmin eräässä kohtauksessa Joel ilmoittaa, että “naisasiat on yksityisasiota” ja tekee jälleen eroa yksityisiin ja julkisiin asioihinsa.

Tikki satuttaa itsensä hyppiessään ja kiipeillessään hylätyllä pihalla kahdestaan Miron kanssa:

Miro: Mitä kävi, käviks jotain, minne sattuu?

*Tikki: Vasen nilkka! Ai v*ttu... (makaa maassa)*

*Miro: V*ttu sä oot hullu äijä!*

*Tikki: V*ttu, ei toi oo ennen todellakaa tullu tolleen. Ei tää oo varmaan niin paha.*

Miro: Kisat tulossa! Tuleeks siitä verta?

*Tikki: Ei siitä voi mitää verta tulla. Ai v*ttu ku sattuu paljon. (5.8)*

Myös tässä kohtauksessa esiintyy huolen vähättelyä, vaikka Tikki on loukannut nilkkansa pahasti. Vaikka hän makaa maassa ja nilkka on selvästi kivulias, hän arvioi, että “ei tää oo varmaan niin paha”. Miro ei kuitenkaan vähättele ystävänsä kipua, vaan yrittää saada Tikin kertomaan, mihin sattuu.

Tikki kieltää ja kyseenalaistaa vahvasti toisten poikien huolenpidon kohtauksessa, jossa pojat ovat porukalla paljussa:

Miro: Nii no ehkä se on ihan hyvä, ei sun tarvi sitäkää enää juoda enempää.

Tikki: Sähän sanoit et haetaan viä toinen pullo.

Miro: Ei ny tarvi.

Joel: Sä oot muutenki juonu ihan tarpeeks.

*Tikki: Mitä v*ttuu te kermaperseet alatte nyt täs vaihees yhtäkkii neuvoon mulle et paljonko mun pitää v*ttu juoda.*

Joel: Ota iisisti...

Putkonen: No tää oli sun eka kerta kuitenkin. (5.19)

Muut pojat yrittävät saada Tikin ymmärtämään, ettei tämän pitäisi juoda enempää. Tikki puolestaan reagoi jopa aggressiivisesti ja kyseenalaistaa toisten huolen. Pojat yrittävät ilmaista

huoltaan, mutta Tikki näkee tämän negatiivisena neuvomisena, ehkä myös holhoavana puheena häntä kohtaan. Myöhemmin hän kieltää uudestaan ystäviään neuvomasta häntä.

Eräässä kohtauksessa Miro huolehtii, onko Tikki muistanut käydä tapaamassa perhettään. Tikki tulkitsee kysymyksen jopa tunkeiluksi, ja kysyykin, onko se Miron huoli:

Miro: Joo, se on ihan kivaa. Mites muuten, ooksä muistanu käydä sun vanhemmilla, tai isovanhemmilla?

Tikki: Onkse nyt sun huoli?

Miro: Eei mut.. Mitäs siin on vaik on huoli susta? (?) -- (6.9)

Kohtauksessa Tikki kyseenalaistaa jälleen Miron huolenpidon ja ilmaisee, ettei ole ystävän tehtävä kysyä asiaa. Miro puolestaan hämmästelee, mitä pahaa on olla huolissaan kaverista, mutta tälle ei osata antaa vastausta. Myös Joel käyttää samankaltaista “pidä huoli omista asioistas” -retoriikkaa eräässä kohtauksessa.

Koko kaveriporukka on Mirolla paljussa iltaa viettämässä, kun Miro ehdottaa, että kaverit auttaisivat Joelia tämän rahaongelmissa:

Miro: Mut jos me tehtäis sillee hyvinä ystävinä, et me kerättäis kolehti Joelille, eiks se ois iha jees?

Muut: Joo. Tottakai.

Joel: Hei, ei tarvi, ei tarvi oikeesti..

Joel: Mä hoidan tän ite.

Tikki: No mitä jos kaikki nyt oikeesti vastais omista ongelmistaan. (6.17)

Joelin rahaongelmiin haetaan ratkaisua kaveriporukassa. Miro ehdottaa, että he kaikki yhdessä keräisivät yhdessä kolehdin Joelille. Muut pitävät ehdotusta hyvänä. Joel kuitenkin kieltäytyy tästä jyrkästi ja kertoo hoitavansa asiansa itse. Joelin puhe on ristiriitaista. Aiemmin yksinpuhelussaan hän on pyytänyt ystäviltään rahallista apua, mutta nyt hän ei halua ottaa sitä

vastaan. Voisi tulkita, että bileissä koko kaveriporukan kesken Joel kokee tarvetta näyttää riippumattomuuttaan (ks. Way 2011, 200).

Huolenpitoa ei kohtauksissa lähes koskaan kritisoitu, vaan se nähtiin positiivisena. Edellinen kohtaaus on poikkeus, kun Tikki sivustaseuraajana esittää avun kielteisessä valossa ja kehottaa muita “vastaamaan omista ongelmista”. Tikin ehdotus ei saa muita puolelleen, vaan muut kyseenalaistavat sen.

Putkonen ja Miro keskustelevat kohtauksessa kahdestaan ennen bileiden alkua Miron luona. Putkonen sanoo, ettei hänestä ole lähtemään kenenkään “mukaan” bileistä. Miron rohkaisut eivät auta

Putkonen: No musta ainaki tietää et mä en oo lähös kenenkää mukaan.

Miro: No mitennii, mä ainaki pidän peukkuja sulle.

Putkonen: Älä viitti, näin on oikeesti parempi. Mä lupaan sulle. (8.17)

Toisin kuin huolenpidon vähättely, henkilöiden itsensä vähättely ei ollut yleistä kohtauksissa. Tässä kohtauksessa kuitenkin Putkonen torjuu Miron rohkaisevan huolenpidon vakuuttamalla, ettei edes halua lähteä kenenkään kanssa ja vähättelemällä näin itseään. Putkosen reaktio onkin harvinainen muihin kohtauksiin verrattuna. Yleisempää poikien keskuudessa oli itsensä nostaminen avun yläpuolelle, pärjääväksi ja aktiiviseksi toimijaksi (ks. Way et al. 2014).

Kohtauksessa pojat viettävät jälleen keskenään iltaa Miron luona. Pojat ovat paljussa juttelemassa ja juomassa. Tikki on tullut kovaan humalaan ja pojat huomaavat hänet toisen kerroksen parvekkeella pelleilemässä ja roikkumassa puoliksi ulkona parvekkeelta.

(Tikki parvekkeella, muut pojat paljussa)

*Tikki: Hähähä, mikä v*ttu meininki siel on alhaalla.*

*Joel: Äijä mitä v*ttua sää teet tuola, tuu alas!*

*Miro: Mitä v*ttua (?)*

Tikki: Tääl on kunnon bileet...

*Joel: V*tun idiootti oikeesti...*

Tikki: Mä hyppään (?)

*Joel: Varo sitä sun v*tun nilkkaa v*tun hullu.*

Putkonen: Me tullaan hakeen sut!

(Tikki nauraa) (5.20)

Muut pojista tuomitsevat Tikin käyttäytymisen ja ilmaisevat huolensa. Joel pyytää Tikkiä tulemaan alas ja varomaan nyrjähtänyttä nilkkaansa. Samalla hän kutsuu Tikkiä hulluksi ja idiootiksi, koska tämä käyttäytyy niin, että vaarantaa jopa henkensä. Joelin sanat ja Miron kommentti näyttävät verrattain kovina huolenpidon ilmaisuina. Vaikka ilmaisuihin on selkeästi taustalla huolenpito, kirosanat ja Tikin ”haukkuminen” tasapainottavat huolenpitoa kovemmaksi ja siten myös maskuliinisemmiksi (ks. Manninen 2010). Putkonen ilmaisee myös huolenpitonsa, joka on edellisiä neutraalimpi: hän huutaa Tikille hakevansa tämän parvekkeelta. Tikki ohittaa sen naurulla, jonka voi tulkita vähätteleväksi. Muiden sanoihin hän ei varsinaisesti reagoi. Kukaan pojista ei kuitenkaan mene konkreettisesti estämään Tikkiä hyppäämästä tai hakemaan häntä alas. Tikki rauhoittuu lopulta ja tulee pian alas omin avuin.

Kohtauksessa pojat ovat yhdessä huolissaan Tikistä, joka on liian humalassa ja käyttäytyy ajattelemattomasti. Heti kun muut pojat huomaavat Tikin parvekkeella, he alkavat kohdistaa häneen huolenpitoa. Pojilla on kohtauksessa yhteinen vahva välittämisen orientaatio. Tilanne on selkeästi tarpeeksi vakava ja vaarallinen sekä yllättävä tapahtuma, ettei huolenpidon tarpeesta tarvitse neuvotella poikien kesken. Huolenpito kuitenkin näyttää kohtauksessa kovin keinoin. Kuten Huukin (2010, 13) tutkimuksessa, huolenpito voi nähdä tulevan esiin, etenkin osalla pojista, kulttuurisesti hyväksytyin keinoin.

4.5 Pärjäämisen korostaminen

Pärjääminen korostui lähes kaikissa kohtauksissa, joissa oli kielteisiä reaktioita huolenpitoon. Toimintatapaan, jota kutsun pärjääväksi toimijaksi, liittyi esimerkiksi itsenäisyys, riippumattomuus, henkinen vahvuus, aktiivisuus ja vakaus. Pärjääminen vaati myös usein sitä,

että tunteet ja huolet pidettiin sisällä, haavoittuvuus kiellettiin, niistä ei puhuttu, eikä apua pyydetty. Kukaan pojista ei tietenkään ollut pelkästään pärjäävä toimija, vaan he liikkuvat haavoittuvuuden ja vahvuuden näyttämisen välillä jopa saman kohtauksen aikana. Etenkin Tikki ja Joel kuitenkin vaikuttivat pyrkivän tällaiseen itsenäisyyteen ja vakuuttavan pärjävyyttään useassa kohtauksessa. Sarjan myötä kuitenkin molemmat pojat liikkuvat vahvemmin välittämisen orientaatiota kohden.

Perinteiseen maskuliinisuuden ideaaliin voi nähdä liittyvän niin sanotun pärjäävän toimijan ominaisuuksia ja toimintaa. Syvältä kulttuurisista maskuliinisuuden ideaaleista kumpuaa paine kieltää feminiinisyteen liitettävä heikkouden näyttäminen, kuten myös homoseksuaalisuuteen ja lapsellisuuteen liitettävät ominaisuudet ja käytännöt (ks. Way et al. 2014, 249).

Miro kamppailee yksinpuhelussaan tunteiden näyttämisen ja niiden tukahduttamisen välillä:

*Miro: *Tunteilu kielletty* Mä oon nyt tehny tälläsen päätöksen, ku kaikki on niin p*rseestä, varsinkin naiset, että mä keskityn nyt kahteen asiaan enää tässä elämässä: uimiseen ja hauskanpitoon. *Näillä mennään* Niinpä niin, oottehan te nähny, ei tuu tapahtumaan, yhtä tunnetta koko mies. (2.32)*

Kohtauksessa Miro on päättänyt kieltää “tunteilun” itseltään. Samassa kohtauksessa hän kuitenkin myöntää sen olevan mahdotonta, koska on “yhtä tunnetta”. Miro kertoo turhautuneena aikovansa lopettaa tunteiden näyttämisen ja pyrkii näin asettamaan itsensä perinteiseen maskuliiniseen ideaaliin. Hän kuitenkin kertoo, ettei pysty siihen, ikään kuin olisi epäonnistunut. Way ja kumppanit (2014, 245) havaitsivat haastateltavien puhuvan maskuliinisia normeja vastaan ja kyseenalaistavan ne jopa järjettöminä. Samaan aikaan he kuitenkin toimivat niiden mukaisesti ja näkivät niiden mukaan toiminnan välttämättömänä (mt.).

Pärjäämisen vaatimus ei kohtauksissa lähes koskaan tule muilta pojilta. Joissain kohtauksissa se tulee ulkopuolelta muilta henkilöiltä, kuten eräässä kohtauksessa valmentajalta. Valmentajan mukaan nuorten “tunteilu” on vaikuttanut negatiivisesti kilpailutuloksiin. Ennen kyseistä

kohtausta oli tullut suru-uutinen uintikaverin kuolemasta. Pojilla oli myös ongelmia porukan keskinäisissä suhteissa. Miro kertoo yksinpuhelussaan valmentajan viestistä:

Miro: Valmentajalta tuli vähän vihasempaa mailia, ei ollu ihan tyytyväinen viime viikkoon, pitää lopettaa kuulemma tunteilu. (3.2)

Miron puheenvuorosta ei tule ilmi, että valmentaja olisi tarjonnut apua tunteiden käsittelyyn, vaan “tunteilu” on “vähän vihasemman” viestin avulla kehoitettu lopettamaan. Tunteet on siis kehoitettu peittämään. Miro kertoo kehotuksesta neutraalisti, kyseenalaistamatta sitä. Virtasen tutkimuksessa nuorten miesten haastatteluissa tuli esiin, että on haitallista puhua tunteista liikaa ja velloa niissä (Virtanen 2018b, 262). Perinteisen maskuliinisuuden ideaalin mukaan pojat on sosiaalistettu peittämään etenkin heikkouden ja haavoittuvuuden tunteita, mutta esimerkiksi vihan tunne on hyväksytty (esim. Pollack 1999, 70).

Tikillä on vahva tarve pärjätä itsenäisesti, mikä näkyy seuraavassa yksinpuhelussa:

*Tikki: *Selkä suorana loppuun asti* Ihan turhaan säälitte mua siellä hei, pärjään kyllä. Tiedän et tuli eilen vähä sit sekoiltuu ja dokailtuu. Opinpahan ainaki ettei toi viina hirveesti sovi mulle. Mut emmä halua valittaa, mä vaan kannan tän mun stoorin selkä suorana. Mut tuutte kyl huomaa et mä tuun pärjään täs elämässä paremmin ku ykskään paapottu tissiposki. (5.25)*

Huoli aiheuttaa sääliä ja Tikki näkee kohtauksessa säälin negatiivisena. Hän vertaa itseään “paapottuihin tissiposkiin”, joilla hän luultavasti tarkoittaa apua tarvitsevia, ei-itsenäisiä henkilöitä. Pärjäävän, itsenäisen asenteen epätoivotuksi vaihtoehdoksi asetetaan ääripää eli “paapottu”, toisista riippuvainen henkilö.

Vahva individualismi kuuluu Tikin puheessa seuraavassakin kohtauksessa kuten edellisessä:

Tikki: Keskittykää omiin vetoihinne ja omiin itteihinne. (4.4)

Uintileirillä Tikki vetoaa kaikkia keskittymään itseensä ja omiin suorituksiinsa paljastaen jälleen itsenäisyyden ja riippumattomuuden ideaalin. Myös Joelin puheenvuorosta tulee ilmi välttämättömyytenä nähty itsenäisyyden tavoittelu:

Joel: Aikamoista turbulenssia on ollu viime aikoina. Onneks mulla on ihania ystäviä, se on oikeesti tosi ihanaa ku te yritätte auttaa mua. Mutta semmonen juttu, että mä en voi ottaa teidän rahoja vastaan, niinku oikeesti. Mun pitää oikeesti vaan hoitaa nämä ite. (6.21)

Joel ei esitä syytä, miksi pitää “oikeesti vaan hoitaa” omat raha-asiat yksinään. Toisaalta, kuten tulee myöhemmin ilmi, hän ei tukahduta ongelmiaan, vaan hakee ammattiapua velkaongelmiinsa. Kohtauksessa Joel esittää kuitenkin kiitollisuutta auttavaisista ystäviään kohtaan. Hän ei siis näe huolenpitoa itsessään negatiivisena, vaikka torjuukin sen, koska haluaa pärjätä omillaan. Omien asioiden hoitamisen ideaali saattaa myös näkyä nuorilla aikuisilla enemmän. Goalsin pojat ovat juuri aikuistumisen ja siihen vahvasti liitetyn itsenäistymisen kynnyksellä. Halutaan olla kontrollissa omaan omiin asioihin ja riippumattomia toisista, myös ystäväistä.

Usein avun tai huolen tarvetta ei nähdä itse ja se saatetaan torjua. Avun tarpeen hyväksyminen ei ole ensisijainen reaktio, mutta kohtauksissa ei kuitenkaan tule esiin, miksi näin on. Missään kohtauksista ei tule ilmi, että avun pyytäminen tai vastaanottaminen sinänsä olisi negatiivista. Apu ikään kuin oletusarvoisesti torjutaan ja yritetään ratkaista asia ensin itse. Pollackin (1999, 33, 50) mukaan poikakoodi ohjailee poikien käyttäytymistä ja asettaa maskuliinisuudelle tietyt tavoitteet, kuten itsenäisyyden ja itsevarmuuden.

Pärjäävyys ja siihen liittyvät ominaisuudet liitetään usein aikuisuuteen, mikä aikuisuuden kynnyksellä olevilla nuorilla miehillä saattaa tuottaa ristiriitoja. Aikuisuuteen liitetyt asiat ovat usein samoja kuin maskuliinisuuden ideaalien ominaisuudet, kuten riippumattomuus, itsenäisyys ja kontrolli. Wayn ja kumppanien (2014, 248) haastateltavat puhuivat aikuisuudesta korostaen itsenäisyyttä ja muista, myös ystävyys-suhteista irtautumista. Itsenäisyys korostui näyttäytyen jopa itsekkyytenä ja epäluuloisuutena toisia kohtaan. Mielenkiintoista oli, että osa haastateltavista ei ajatellut, että olisi varsinaisesti pyrkinyt maskuliinisuuden ideaalin

täyttämiseen. Sen sijaan niihin nähtiin välttämättä ajautuvan aikuisuuden myötä, ja se tuli hyväksyä. (Mt.) Tämän voi huomata myös oman aineistoni aikuistuvien poikien puheessa. Esimerkiksi tarvetta hoitaa omat asiat tai korostaa riippumattomuutta ei selitetä, vaan se nähdään välttämättömänä.

5. Johtopäätökset

5.1 Analyysin tulokset

Tutkimuksessani selvitin huolenpidon merkityksiä poikien keskinäisissä suhteissa. Tarkemmin selvitin huolenpidon osoittamista ja reaktioita siihen nuorille suunnatussa Instagram-draamasarjassa. Aineistoni koostui 200:sta auki litteroimastani Instagram-tarinasta, joista tarkastelin pääasiassa huolenpitoon ja auttamiseen liittyviä kohtauksia ja niissä puhetta. Käytin analyysimenetelmänä temaattista analyysia ja kävin läpi litteraatioita lähiluvun tekniikan avulla. Tutkimuskysymykseni olivat:

1. Miten huolenpitoa osoitetaan poikien ystävyysuhteissa?
2. Miten huolenpitoon reagoidaan poikien ystävyysuhteissa? sekä
3. Miten poikien ystävyysuhteissa huolenpidon kautta uusinnetaan tai vastustetaan maskuliinisuuden ideaaleja?

Aineiston analyysin tulokset voi kiteyttää seuraaviin lauseisiin:

- huolenpito liittyy poikien ystävyysuhteisiin
- maskuliinisuuden ideaaleja vastustetaan osoittamalla huolenpitoa
- reaktiot huolenpitoon ovat usein kielteisiä ja niiden kautta toistetaan maskuliinisuuden ideaaleja
- välittämisen orientaatio vaihtelee pojilla

Ensiksikin analyysin perusteella voi todeta, että huolenpito liittyy Goalsissa poikien ystävyysuhteisiin. Sarjassa pojat osoittivat huolenpitoa ja välittämistä toisilleen ja toisistaan. Toiseksi osoittamalla huolenpitoa pojat vastustivat maskuliinisuuden ideaaleja, joihin voi nähdä kuuluvan ainakin riippumattomuuden, itsenäisyyden, tunteiden piilottamisen sekä pärjäämisen. Kolmanneksi reaktiot huolenpitoon olivat useimmiten kielteisiä, ja niillä taas vahvistettiin maskuliinisuuden ideaaleja. Neljänneksi Gilliganin (2003) määrittelemä

välittämisen orientaatio oli toisilla pojilla eri vahvuinen kuin toisilla, mutta se vaihtelee myös samalla pojalla eri kohtauksissa.

Poikien välillä näyttämä huolenpito oli useimmiten neuvomista, huolehtimista tai konkreettista apua, kuten rahallisen avun tarjoamista. Huolenpito tuli ilmi eri tilanteissa hieman eri tavoin. Goalsin poikaporukka oli tiivis, neljän pojan ryhmä ja isoimmillaankin ryhmässä oli vain kahdeksan nuorta. Joissain kohtauksissa huolenpitoon ja sen reaktioihin saattoi vaikuttaa se, että kaikki pojat tai myös tytöt olivat paikalla. Huolenpitoa oli hieman helpompi osoittaa kahden kesken kuin ryhmässä, sillä intiimeissä ystävyysuhteissa maskuliinisuuden rajoittavat normit pystyttiin unohtamaan (esim. Peltola 2020, 78). Huolenpito näyttäytyi kahden kesken helpompana ottaa vastaan, kun se oli molemminpuolista ja vastavuoroista.

Poikien ja miesten ystävyysuhteita on tutkimuksessa kuvattu usein maskuliinisuuden normien kautta. Huolenpidon osoittaminen saattaa johtaa haavoittuvaan asemaan joutumiseen, ja feminiinisenä nähty haavoittuvuus taas ei kuulu maskuliinisuuden ideaaleihin (Way 2011, 204). Huolenpidon osoittamisen jo sinänsä voi siis nähdä maskuliinisuuden normien vastustamisena. Poikien välisistä tunteista, tässä tapauksessa huolenpidosta, viestimiseen vaikuttaa se, miten paljon he kokevat voivansa poiketa maskuliinisista normeista. Normien vastustamiseen vaikuttaa myös se, miten läheinen ystävyysuhde on. (Virtanen 2018b, 264.)

Välittämisen orientaatio on toimintatapa, jossa itsestä ja toisista välittäminen asetetaan etusijalle. Välittämisen orientaatio näyttäytyi neljästä pojasta kahdella pojalla vahvempana kuin muilla. Muillakin orientaatio kuitenkin vaihteli sen mukaan, kenelle he näyttivät huolenpitoa ja olivatko he kahden kesken vai porukassa. Esimerkiksi tyttöystävälle tai naispuoliselle ystävälle ja toisaalta ystävälle kahden kesken oli helpompi osoittaa huolenpitoa. Tulkitsin välittämisen orientaatioksi kaikenlaisen huolenpidon osoittamisen toisille pojille, esimerkiksi rohkaisemisen ja neuvomisen. Gilligan näkee orientaation olevan sisäsyntyinen (mt.), mutta pojat saattavat hylätä sen pyrkiessään asettumaan perinteiseen maskuliinisuuden ideaaliin ja noudattamaan niin sanottua jätkäkoodia (Kimmel & Davis 2011, 7-9).

Useammassa Goalsin kohtauksessa huolenpito liittyi alkoholiin ja juhlimiseen. Pojasta, joka oli juonut liikaa, pidettiin yhdessä muiden poikien kanssa huolta ja hänet esimerkiksi autettiin

yhdessä nukkumaan. Alkoholin vaikutuksen alaisena ei välttämättä pysty arvioimaan omaa pärjäämistään. Humalassa huolenpidon vastaanottaja saattoi toisaalta reagoida vahvan kielteisesti ja korostaen omaa itsenäisyyttään entistä enemmän. Silloin saatettiin esimerkiksi reagoida niin, ettei kyseenalaistettu tai kielletty pelkästään itse huolenaihetta, vaan myös huolenpito ja jopa neuvova kaveri.

Yksi havainnoistani on, että huolenpidon kohteena oleva poika reagoi huolenpitoon useimmiten kielteisesti tai näki huolenpidon tarpeettomana. Huolenpitoon reagoitiin useimmiten joko vähätteleillä, kyseenalaistamalla, torjumalla tai kieltämällä. Vastaanottajat painottivat usein puheessaan itsenäisyyttään ja vastuuta omasta pärjäämisestään ja omista ongelmistaan. Toisinaan ei nähty, että huolenpitoa osoittava olisi oikea henkilö auttamaan tai, että ylipäänsä huolenpitoa kaivattaisiin.

Huolenpidon antamista ei kuitenkaan kyseenalaistettu tai torjuttu, kun huolenpito liittyi vakaviin asioihin, kuten kuolemaan tai eroon. Sitä ei myöskään kyseenalaistettu silloin, kun kaikki jakoivat saman huolen. Esimerkkinä tästä on kohta, jossa uintiporukan suoritukset olivat olleet huonompia ja pojat päättivät yhdessä vähentää juhlimista ja pitää alkoholittomat bileet.

On mahdollista tulkita, ettei huolenpitoa yleisesti pidetty negatiivisena, vaan jopa toivottavana ja ystävyysuhteeseen olennaisesti kuuluvana asiana. Pojat myös saattoivat kiitellä ystäviä huolenpidosta huolimatta siitä, että reagoivat huolenpitoon usein negatiivisesti tavoilla, jotka näyttävät perinteisen maskuliinisuuden ideaalin uusintamisena. Niitä olivat esimerkiksi huolenpidon ja avun kieltäminen sekä oman pärjäävyyden ja itsenäisyyden korostaminen. Monet aiemmissa luvuissa esittelemäni tutkimukset poikien välisistä ystävyysuhteista ovat tulleet samankaltaisiin tuloksiin siitä, että maskuliinisuuden normeja tunnustetaan ja niistä halutaan erottautua, mutta samaan aikaan niitä myös toistetaan puheessa ja käytännöissä. (Way et al. 2014; Virtanen 2018b; Peltola 2020.)

Analyysin perusteella toiset pojat olivat useammin huolenpidon antajia ja toiset vastaanottajia. Neljästä pojasta kahdella oli selvästi enemmän huolenaiheita kuin muilla ja huolet olivat vakavia, esimerkiksi velkoihin, parisuhteeseen ja alkoholin käyttöön liittyviä. Pojista kahdella

taas ei ollut merkittäviä huolia, tai ainakin ne olivat hetkellisiä ja helpommin ratkaistavissa. Ne saattoivat olla esimerkiksi epävarmuutta jostain toiminnasta tai ihmissuhdehuolia. Tulin siihen tulokseen, että ne sarjan pojat, joilla oli enemmän ja isompia huolia elämässään, eivät osoittaneet paljonkaan huolenpitoa muille. He myös reagoivat useammin huolenpitoon kielteisesti. He saattoivat jopa kyseenalaistaa muiden tarpeen saada huolenpitoa vetoamalla pärjäämiseen ja itsenäisyyteen. Pojat, joilla ei ollut niin paljon huolenaiheita tai joilla ne olivat vähäpätöisempiä, olivat valmiimpia auttamaan ja ilmaisemaan huolenpitoa toisia poikia kohtaan.

Tästä voisi päätellä, että sarjassa uusinnetaan todellisuutta, jossa “huolettomammilla” pojilla on enemmän resursseja auttaa ja pitää huolta toisista. Heidän aikansa ja voimavaransa eivät kulu omien huolien pohtimiseen ja läpikäymiseen, vaan heillä riittää aikaa muista huolehtimiseen. Etenkin pojat, joilla oli enemmän huolia, kävivät läpi huoliaan yksinpuheluvideoissa, joissa he pohtivat ratkaisuja ongelmiinsa. Toisaalta niissä myös usein todisteltiin pärjäämistä ja pyydettiin ettei “asioihin puututtaisi”, koska nähtiin tärkeäksi hoitaa asia itsenäisesti.

Kumpikaan useammin huolenpitoa vastaanottavasta pojasta ei useinkaan halunnut hakea apua ystäviltään. Molemmat hakivat kuitenkin lopulta ammattiapua ongelmiinsa terapiasta ja velkaneuvonnasta. Voisi siis tulkita, ettei omia huolia niinkään kielletty tai tunteita tukahdutettu, vaan ne haluttiin hoitaa. Avun hakemisesta ei paljonkaan keskusteltu poikien kesken. Syistä sille, ettei nähty ystävien voivan tai osaavan auttaa ei myöskään keskusteltu. Yhdeksi syyksi voi kuitenkin tulkita sen, ettei heikkoutta tai toisista riippuvuutta haluttu paljastaa ystäville.

Muutamassa kohtauksessa pohdittiin auttamisen vaikeutta. Osassa kohtauksista pojat pohtivat asiaa yksinpuhelussa, eivät porukassa. Tuli ilmi, että halua auttaa olisi, mutta osaamista ei nähty itsellä olevan. Kohtausten perusteella voi päätellä myös, että verrattuna kaveriporukkaan, kahden kesken pojille oli hieman helpompaa näyttää huolenpitoa ja vastata siihen.

Muun muassa Anderson ja McCormack (2018) ovat esittäneet perinteisen maskuliinisuuden olevan muutoksessa kohti inklusiivisempia ja “pehmeämpiä” maskuliinisuuksia.

Ystävyysuhteet nähdään tärkeämpinä ja esimerkiksi homofobiasta irtisanoudutaan (mt.). Goalsissa oli nähtävissä inklusiivista maskuliinisuutta jonkin verran, esimerkiksi hegemonisen maskuliinisuuteen usein kuuluvaa homofobiaa ei ollut havaittavissa. Vaikka poikien keskinäiseen huolenpitoon liittyi toistuvia hegemonisen maskuliinisuuden ideaaleja, pojat myös rakensivat välittämisen orientaation johtamaa, pehmeämpää maskuliinisuutta.

5.2 Tutkimuksen merkityksestä ja jatkotutkimuksesta

Halusin tutkia ajankohtaista nuorten ilmiötä, ja mielestäni Goals-sarja on juuri sitä. Sosiaalinen media on aina vain keskeisemmässä osassa nuorten elämää. Yle (2019b) kertoo nettiartikkelissaan Goalsin olevan “kuin yksi kavereista somevirrassa”, millä viitataan mahdollisesti sen helposti lähestyttävään, todentuntuiseen maailmaan ja ajankohtaiseen esitystapaan Instagram-tarinoissa. Goalsin voisi ajatella olevan vaikuttavampi kuin perinteisen nuorten draamasarjan, koska se sekoittuu reaali maailmaan Instagramissa ja tavoittaa paljon nuoria. Goals on kuitenkin fiktiivinen sarja, eikä se sinänsä vastaa nuorten jaettua todellisuutta tai käsityksiä maskuliinisuudesta. Sillä on silti valtaa vaikuttaa nuoriin ja osaltaan muokata vallalla olevia maskuliinisuuden normeja. Voisi myös ajatella, että sarja tuo näkyväksi kulttuurissamme jo vallitsevia käsityksiä siitä, millaista on nykypäivän maskuliinisuus. Sarjan voisikin nähdä olevan ajankuva suomalaisista nuorista 2010-luvun lopulla.

Maskuliinisuus keskeisenä teemana toi tutkimukseeni tärkeän, kiinnostavan näkökulman ja tarvittavan teoriapohjan. Maskuliinisuus ja huolenpito liittyivät Goalsissa keskeisesti toisiinsa, mutta niiden suhde vaikutti olevan muutoksessa. Se vaikutti vaihtelevan kohtauksesta, paikasta ja hetkestä toiseen. Mielenkiintoista on, että myös tutkimuskirjallisuudessa 1990-luvulta tähän päivään toistui muutos. Tutkimuksessani näkyi sekä ristiriitaisuutta maskuliinisuuden ideaalien ja ystävyysuhteiden intiimiyden välillä huolenpidon näkökulmasta, että muutos inklusiivisempiin ja avoimempiin maskuliinisuuksiin.

Ristiriitaisuus poikien maskuliinisuuskerronnassa on tullut esiin monessa tutkimuksessa (Way et al. 2014; Virtanen 2018b; Peltola 2020). Myös Goalsissa erottaudutaan maskuliinisuuden

ideaaleista samaan aikaan toistaen niitä. Maskuliinisuuden normit ovat Lehtosen (1999, 86–87) mukaan tiukkaan juurtuneita “jäänteitä” miehen mallista. Tietyillä ominaisuuksilla, kuten fyysinen ja henkinen voimakkuus sekä itsenäisyys ja riippumattomuus, yhä nykyäänkin korostetaan maskuliinisuutta ja erottaudutaan feminiinisyydestä (mt.). Positiivinen muutos kohti inkluusiivista maskuliinisuutta on kuitenkin se, että normeja tunnustetaan (Way et al. 2011).

Kuten tässäkin tutkimuksessa on tullut esiin, maskuliinisuuden pinttyneiden mallien purkamisessa on edistytty, vaikka vielä voidaan tehdä paljon maskuliinisuuskäsitysten laajentamiseksi. Siinä missä Lehtonen (1999, 87) kaksikymmentä vuotta sitten puhuu edistyksestä, kun poliitikko jää isyyslomalle ja jääkiekkoilija ottaa mediassa kantaa lapsensa syntymään, nykypäivänä voimme puhua esimerkiksi homoseksuaalisuutensa avoimesti julkisuudessa kertovista jääkiekkoilijoista (HS 2019) ja Miehet ry:n (miehetry.fi) kaltaisista monimuotoisten maskuliinisuuksien puolestapuhujista. Muutos parempaan on siis näkyvissä.

Kriittisen maskuliinisuuden tutkimuksen kohteina ovat usein olleet sellaiset aiheet, kuten väkivalta, status ja hierarkiat. Vain vähän tutkimusta on tehty feminiinisyyteen perinteisesti liitetyistä teemoista, kuten tunteista, huolenpidosta, ystävydestä ja intiimiydestä. Tiettyjen teemojen tai tiettyjen miesryhmien tutkimatta jättäminen luo maskuliinisuuden tutkimuksen kentälle vääristymää. Osaltani sitä olen pyrkinyt tällä tutkimuksellani korjaamaan, mutta yhä monipuolisempaa tutkimusta maskuliinisuudesta tarvittaisiin.

Monissa ystävyttä tarkastelevissa tutkimuksissa, mukaan lukien tässä tutkimuksessa, on tutkittu pääasiassa poikien tai tyttöjen keskinäisiä ystävyssuhteita. Vaikka tämänkin tutkimuksen pojat viettivät paljon aikaa keskenään, ystäväporukkaan kuului myös tyttöjä. Tutkimus sukupuolen näkökulmasta on tärkeää, mutta lisää tutkimusta tarvitaan ystävyssuhteista kohdistamatta katsetta sukupuoleen.

LÄHTEET

Aaltonen, Sanna & Honkatukia, Päivi (2002) *Tulkintoja tytöistä*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Anderson, Eric & McCormack, Mark (2018) Inclusive Masculinity Theory: Overview, Reflection and Refinement. *Journal of Gender Studies* 27:5, 547–561.

Brittan, Arthur (1989) *Masculinity and Power*. Oxford: Blackwell.

Brummett, Barry (2019) *Techniques of Close Reading*. Thousand Oaks: SAGE Publications.

Butler, Judith (1999) *Gender Trouble. Feminism and the Subversion of Identity. 10th Anniversary Edition*. New York: Routledge.

Connell, R. W. (1995) *Masculinities*. Berkeley: University of California Press.

De Lauretis, Teresa & Koivunen, Anu & Palin, Tutta & Sivenius, Kaisa (2004) *Itsepäinen vietti: kirjoituksia sukupuolesta, elokuvasta ja seksuaalisuudesta*. Tampere: Vastapaino.

Elliott, Karla (2016) Caring Masculinities: Theorizing an Emerging Concept. *Men and Masculinities* 19:3, 240-259.

Eskola, Jari (2018) Laadullisen tutkimuksen juhannustaiat: laadullisen aineiston analyysi vaihe vaiheelta. Teoksessa Raine Valli & Juhani Aaltola (toim.) *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin*. Jyväskylä: PS-kustannus.

Gilligan, Carol (1982) *In a Different Voice. Psychological Theory and Women's Development*. Cambridge: Harvard University Press.

Hall, Stuart (1997) *Representation: Cultural Representations and Signifying Practices*. London: SAGE Publications.

Haywood, Chris & Mac an Ghail, Mairtin (2003) *Men and Masculinities*. Buckingham: Open University Press.

Hearn, Jeff (2004) From Hegemonic Masculinity to the Hegemony of Men. *Feminist Theory* 5:1, 49–72.

Helanko, Rafael (1953) *Turun poikasakit – Sosiologinen tutkimus 9–16-vuotiaitten poikien spontaanista ryhmistä vv. 1944-51*. Väitöskirja, Turun Yliopisto.

Hoikkala, Tommi (toim.) (1996) *Miehenkuvia: välähdyksiä nuorista miehistä Suomessa*. Helsinki: Gaudeamus.

Hoikkala, Tommi & Paju, Petri (2013) *Apina pulpetissa: ysiluokan yhteisöllisyys*. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 139. Helsinki: Gaudeamus.

hooks, bell (2004) *The Will to Change. Men, Masculinity and Love*. New York: Atria Books.

Huuki, Tuija (2010) Välittämisen vaikeus maskuliinisuuden rakentumisessa. *Nuorisotutkimus* 28:1, 3–19.

Huuki, Tuija & Kivijärvi, Antti & Lunabba, Harry (2018) Kohti sukupuolivastuullista poikatutkimusta. Teoksessa Antti Kivijärvi & Tuija Huuki & Harry Lunabba (toim.) *Poikatutkimus*. Tampere: Vastapaino.

Jagger, Gill (2008) *Judith Butler – Sexual Politics, Social Change and the Power of the Performative*. New York: Routledge.

Jokinen, Arto (1999) Tuntuu mieheltä. Teoksessa Arto Jokinen (toim.) *Mies ja muutos. Kriittisen miestutkimuksen teemoja*. Tampere: Tampere University Press.

Jokinen, Arto (2000) *Panssaroitu maskuliinisuus. Mies, väkivalta ja kulttuuri*. Tampere: Tampere University Press.

Jokinen, Arto (2003) Miten miestä merkitään? Johdanto maskuliinisuuden teoriaan ja kulttuuriseen tekstintutkimukseen. Teoksessa Arto Jokinen (toim.) *Yhdestä puusta. Maskuliinisuuksien rakentuminen populaarikulttuureissa*. Tampere: Tampere University Press.

Jokinen, Arto (2010) Kriittinen mies- ja maskuliinisuustutkimus. Teoksessa Tuula Juvonen, Leena-Maija Rossi & Tuija Saresma. *Käsikirja sukupuoleen*. Tampere: Vastapaino.

Jokinen, Arto (2012) Miehet osana tasa-arvokeskustelua ja -politiikkaa. Teoksessa Arto Jokinen (toim.) *Mieskysymys. Miesliike, -työ, -tutkimus ja tasa-arvopolitiikka*. Tampere: Tampere University Press.

Jokinen, Arto & Ahlbäck, Anders & Kinnarinen, Kirsi (2012) Näkymätön sukupuoli näkyväksi. Teoksessa Arto Jokinen (toim.) *Mieskysymys. Miesliike, -työ, -tutkimus ja tasa-arvopolitiikka*. Tampere: Tampere University Press.

Julkunen, Raija (2012) Mieskysymys suomalaisen tasa-arvopolitiikan asialistalla. Teoksessa Arto Jokinen (toim.) *Mieskysymys. Miesliike, -työ, -tutkimus ja tasa-arvopolitiikka*. Tampere: Tampere University Press.

Kiilakoski, Tomi (2012). *Koulu nuorten näkemänä ja kokemana: tilannekatsaus – marraskuu 2012*. Helsinki: Opetushallitus.

Kimmel, Michael S. & Davis, Tracy (2011) Mapping Guyland in College. Teoksessa Jason A. Laker & Tracy Davis (toim.) *Masculinities in Higher Education: Theoretical and Practical Considerations*. New York: Taylor and Francis.

Kiviniemi, Kari (2018) Laadullinen tutkimus prosessina. Teoksessa Raine Valli & Juhani Aaltola (toim.) *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin*. Jyväskylä: PS-kustannus.

Ledin, Per & David Machin (2018) *Doing Visual Analysis. From Theory to Practice*. London: SAGE.

van Leeuwen, Theo (2008) New Forms of Writing, New Visual Competencies. *Visual Studies* 23:2, 130–135.

Lehtonen, Mikko (1999) Maskuliinisuus, kansallisuus, identiteetti. Teoksessa Jokinen, Arto (toim.) *Mies ja muutos. Kriittisen miestutkimuksen teemoja*. Tampere: Tampere University Press.

Manninen, Sari (2010) "Iso, vahva, rohkee – kaikenlaista". *Maskuliinisuudet, poikien valtahierarkiat ja väkivalta koulussa*. Väitöskirja, Oulun yliopisto.

Manninen, Sari (2012) Poikien maskuliinisuudet, valtahierarkiat ja väkivalta koulussa. 201–206. Teoksessa Jokinen, Arto. *Mieskysymys. Miesliike, -työ, -tutkimus ja tasa-arvopolitiikka*. Tampere: Tampere University Press.

McKay, Jim, Michael A. Messner, and Donald F. Sabo (2000) *Masculinities, Gender Relationships and Sport*. California: SAGE publications.

Moilanen, Pentti & Rähä, Pekka (2018) Merkitysrakenteiden tulkinta. Teoksessa Valli, Raine & Juhani Aaltola (toim.) *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin*. Jyväskylä: PS-kustannus.

Näre, Sari & Lähteenmaa, Jaana (1992) *Letit liehumaan: tyttökuultuuri murroksessa*. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura.

Oinonen, Paavo & Mähkä, Rami (2013) Fiktio kulttuurihistorian tutkimuksen lähteenä ja kohteena. Teoksessa Asko Nivala & Mähkä Rami (toim.) *Tulkinnan polkuja: kulttuurihistorian tutkimusmenetelmiä*. Turku: k&h, Turun yliopisto, kulttuurihistoria.

Ojajärvi, Anni (2015) *Terve sotilas!/: etnografinen tutkimus varusmiesten terveystajusta sosiaalisena ilmiönä*. Nuorisotutkimusseura.

Ojanen, Karoliina & Mulari, Heta & Aaltonen, Sanna (toim.) (2011) *Entäs tytöt? Johdatus tyttö tutkimukseen*. Tampere: Vastapaino.

Paju, Petri (2011) *Koulua on käytävä: etnografinen tutkimus koululuokasta sosiaalisena tilana*. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 115. Helsinki: Nuorisotutkimusseura.

Pirskanen, Henna & Eerola, Petteri (2018) Johdanto: tunteet perhe- ja läheissuhteissa. Teoksessa Petteri Eerola & Henna Pirskanen (toim.) *Perhe ja tunteet*. Helsinki: Gaudeamus.

Peltola, Marja (2020) Ristiriitainen maskuliinisuuskerronta ja tunteiden jakamisen mahdollisuudet poikien läheissuhteissa. *Sociologia* 20:1, 65–81.

Pollack, William & Nivala, Leena (1999) *Tosi poikia*. Helsinki: Otava.

Puustinen, Liina & Ruoho, Iris & Mäkelä, Anna (2006) Feministisen tutkimuksen näkökulmat. Teoksessa Anna Mäkelä & Liina Puustinen & Iris Ruoho (toim.) *Sukupuolishow: Johdatus feministiseen mediatutkimukseen*. Helsinki: Gaudeamus.

Rueger, Sandra & Malecki, Christine & Demaray, Michelle (2010) Relationship Between Multiple Sources of Perceived Social Support and Psychological and Academic Adjustment in Early Adolescence: Comparisons Across Gender. *Journal of Youth and Adolescence*, 39:1, 47–61.

Seidler, Victor (2006a) *Young Men and Masculinities*. Global Cultures and Intimate Lives. Lontoo: Zed Books.

Seidler, Victor (2006b) *Transforming Masculinities: Cultures, Power and Sexualities*. London & New York: Routledge.

Seppänen, Janne (2005) *Visuaalinen kulttuuri: teoriaa ja metodeja mediakuvan tulkitsijalle*. Tampere: Vastapaino.

Sihvonen, Tanja (2006) Representaatio/simulaatio. Esityksestä toimintaan ja takaisin. Teoksessa Seija Ridell et al. (toim.) *Mediaa käsittämässä*. Tampere: Vastapaino.

Simonen, Jenni (2013) *Lähentyvätkö naisten ja miesten juomatavat? Kvalitatiivinen tutkimus sukupuolesta ja juomisesta*. Helsinki: Terveystieteiden tutkimuskeskus.

Soilevuo Grønnerød, Jarna (2002) *The Use of Alcohol and Cannabis in Non-professional Rock Bands in Finland*. Contemporary Drug Problems 29: 417–443.

Soilevuo Grønnerød, Jarna (2004) Sointuvaa yhdessäoloa, idealisaatiota, vahvistamista. Nuorten miesten keskinäiset suhteet rock-bändeissä. *Nuorisotutkimus* 22:3, 48–65.

Soilevuo Grønnerød, Jarna (2005) *Miesten kesken, naisen silmin: tutkijanaisen naistutkimuksia miesten välisistä suhteista*. Väitöskirja, Joensuun yliopisto.

Suoranta, Juha (2018) Populaarikulttuurin tuotteiden analyysistä. Teoksessa Raine Valli & Juhani Aaltola (toim.) *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin*. Jyväskylä: PS-kustannus.

Tilastokeskus (2018) *Sukupuolten tasa-arvo Suomessa*. Helsinki: Edita.

Tronto, Joan C. (1987) Beyond Gender Difference to a Theory of Care. *Signs* 12:4. 644–663.

Virtanen, Ira A. (2018a) Tunteista viestiminen miesten ystävyysuhteissa. Teoksessa Petteri Eerola & Henna Pirskanen (toim.) *Perhe ja tunteet*. Helsinki: Gaudeamus.

Virtanen, Ira A. (2018b) Nuorten miesten haavoittuvaisuus ja tuki ystävyysuhteissa. Teoksessa Antti Kivijärvi & Tuija Huuki & Harry Lunabba (toim.) *Poikatu tutkimus*. Tampere: Vastapaino.

Way, Niobe (1997) Using Feminist Research Methods to Understand the Friendships of Adolescent Boys. *Journal of Social Issues* 53:4, 703–723.

Way, Niobe (2011) *Deep Secrets: Boys, Friendships, and the Crisis of Connection*. Cambridge: Harvard University Press.

Way, Niobe et al. (2014) “It Might Be Nice to Be a Girl...Then You Wouldn’t Have to Be Emotionless”: Boys’ Resistance to Norms of Masculinity During Adolescence. *Psychology of Men & Masculinity* 15:3, 241–252.

Internet-lähteet

Ausland, Tine Marie (2017) *Shaming Teenage Drama. An Analysis of the Norwegian Teen Drama Series SKAM*. Pro gradu -tutkielma.

https://projekter.aau.dk/projekter/files/261962561/Master_thesis_Tine_Marie_Ausland_1.pdf

Ebrand (2019) *Suomessa asuvien 13–29-vuotiaiden nuorten sosiaalisen median palveluiden käyttäminen ja läsnäolo*. Toteutus: Ebrand Group Oy & Oulun kaupungin sivistys- ja kulttuuripalvelut. Luettu 7.11.2019.

<https://wordpress.ebrand.fi/somejanuoret2019>

HS (2019) *Hyökkääjä ja homo*. Luettu 10.1.2020.

<https://www.hs.fi/sunnuntai/art-2000006285712.html>

miehetry.fi. *Miehet ry:n etusivu*. Luettu 24.2.2020.

<http://miehetry.fi/>

Nieminen, Joni (2017) *Digitreenit: Instagram – keskity kuviin*. Luettu 26.11.2018.

<https://yle.fi/aihe/artikkeli/2017/02/15/digitreenit-19-instagram-keskity-kuviin>

Nieminen, Joni (2018) *Digitreenit: Näin seuraat ja teet itse Instagram-tarinoita*. Luettu 26.11.2018.

<https://yle.fi/aihe/artikkeli/2018/03/28/digitreenit-nain-seuraat-ja-teet-itse-instagram-tarinoita>

Wetterstrand, Ninni (2017) *Suomen ensimmäistä Instagram-draamasarjaa tähdittävät Mimosa Willamo ja Mansikkka*. Luettu 20.10.2019.

<https://yle.fi/aihe/artikkeli/2017/08/25/suomen-ensimmaista-instagram-draamasarjaa-tahdittavat-mimosa-willamo-ja>

Yle (2018) Goals. Suomen suurin IG-draama. *Goalsin sivu Yle.fi:ssä*. Luettu 20.10.2019.

<https://yle.fi/aihe/goals>

Yle (2019a) *Instagram-draama Goals palkittiin Kööpenhaminassa*. Luettu 26.4.2020.

<https://yle.fi/aihe/artikkeli/2019/09/26/instagram-draama-goals-palkittiin-koopenheiminassa>

Yle (2019b) *Nuortendraama voi olla kuin yksi kavereista somevirrassa – Ylen Instagramissa julkaistu, teinit tavoittanut Goals palkittiin Italiassa*. Luettu 26.4.2020. <https://yle.fi/uutiset/3-10993480>

[10993480](https://yle.fi/uutiset/3-10993480)